

ARMANC

SAL 5 - ÇILEYA PAŞÎN - SIBAT - 1985

*NEWROZ
pîroz be!*

59/60

KÜRT ÖRGÜTLERİNİN TEMSİL EDİLMEDİĞİ STOCKHOLM KONFERANSI

• Türkiye'de Demokrasi ve İnsan Hakları için İsveç Komitesi'nin düzenlediği "Stockholm Konferansı" ile ilgili tartışmalar sürüyor. Devrimci-demokratik güçlerin önemli bir bölümü, özellikle Kürdistan ulusal demokratik güçleri, Konferans'a Kürdistanlı demokratik örgütlerinin çağrılmamasını, Kürdistan sorununun Konferans gündemine alınmamasını ve hatta konferans belgelerinde Kürt sözcüğünün kullanılmasından bile özenle sakınılmasını şiddetle eleştirerek, bu tutuma neden olanların işçi sınıfımızın ve halklarımızın faşizme karşı mücadelesine zarar verdiği, bu tutumun sürdürülmesi halinde bu zararın daha da büyüyeceği şeklinde sonuçlara varırlarken; Kendilerini "Türk sosyal-demokratları" diye nitelendiren şoven bir grup, gündemine Kürt sorununu almadığı için zaten büyük çapta özü boşaltılan konferansı daha sağ bir konuma sokmaya çalıştı.

Bu yazımızda, Konferansla ilgili değindiğimiz bazı olumsuz gelişmelere rağmen, uluslararası düzeyde böylesine geniş katılımlı bir konferans örgütleyebilmek başarısını göstermek başlıbaşına önemli bir olaydır. Ayrıca, Türkiye'de demokrasiye geçilmediği sonucuna varılması, siyasi nitelikli davaların ve idamların durdurulması, genel bir siyasi "af"ın çıkarılması, insan temel hak ve özgürlük-

lerine saygı gösterilmesi... gibi konularda görüşbirliğine varılması ve bu taleplerin desteklenmesi için dünya kamuoyuna çağrıda bulunulması konferansın olumlu sonuçlarıdır. Bu sonuçları desteklemek genel anlamıyla tüm anti-faşistlerin görevidir. Bu görev yerine getirilirken, bu görevle bir bütünlük oluşturan konferansın önemli eksikliklerinin, nedenleriyle birlikte açığa çıkarmayı ihmal etmemek gerekir.

Bu bilinçle anti-faşist mücadelenin geleceği açısından da önemli bulduğumuz konferansın bazı eksik ve yanlışlarını kamuoyuna duyurmayı görev biliyoruz.

15 Mart'ta, Stockholm'de bulunan "Türk İşçi Birlikleri Eşgüdüm Komitesi" adına Başkan Hadi Orman tarafından İsveç Radyosuna yapılan bir açıklamada; Konferansın çağrı belgesinde "Türkiyeli" kavramının kullanılmasına bile saldırılarak "demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi verilirken, ülkenin birlik ve bütünlüğüne gölge düşürücü tavırlara da yer vermemek gerekir.(...) Türkiyeli örgüt temsilcileri terimi kullanılıyor. Türk ile Türkiyeli sözü birbirinden ayrılıyor. Türk deyimini Türkiye'de yaşayan ulusun adıdır" gibi, nesnel gerçeklere ters düşen ve son derece şoven görüşler ileri sürüldü. Aslında bu görüşler yeni değildir.

Sömürgeci Türk devletinin Kürt ulusu ve Türkiye'deki diğer ulusal azınlıklar sorununda resmi görüşünü ifade eden bu görüşü, daha önce de İsveç ziyareti sırasında İsveç radyosunda Ecevit ve Mümtaz Sosyal dile getirmişlerdi. Hadi Orman Ecevitin söylediklerini sadece papağan gibi tekrarladı.

"Türkiye'de yaşayan herkes Türk'tür" demekle, Türkiye Kürdistanı'nda yaşayan 12 milyon Kürt ulusu ve diğer ulusal azınlıkların yok sayılacağını sanan bu zavallı kafayla, "Kürtlerin varlığı" gibi düzeysiz bir zeminde Kürt sorununu, tartışmaya girmeyeceğiz. Bu tartışma, günümüzde "güneş vardır-yoktur" tartışması kadar anlamsızdır. Bunların "demokrasi" anlayışında da Kürt ulusunun ve diğer ulusal azınlıkların kendi ulusal demokratik hak ve özgürlüklerini kullanabilme gibi bir şey yoktur. Bu nedenle "demokratik hak ve özgürlükler için mücadele ediyoruz" demeleri iki yüzlülükten başka bir şeyi ifade etmiyor.

Türkiyeli kavramına bile tahamül edemiyenlerin demokratlıkları tırnak içinde kalmaya mahkumdur. Kaldı ki, "Türkiyeli" kavramı, kimi görüşlerce Türkiye Kürtlerini'de kapsıyor şeklinde yorumlanarak kullanılıyorsa da, bu kavram, "Türkiye Kürtleri"ni kapsamada yetersizdir. Çünkü Türkiye Kürdistanı

diye ayrı bir ülke var. Bu ülkede yaşayanlar Kürdistanlıdır, Türkiyeli değil. Yani Kürdistan'da yaşayan herkes Kürt olmadığı gibi, Türkiye'de yaşayan herkes de Türk değildir. Bu anlamda Türkiyeli ve Kürdistanlı kavramlarının kullanılması en doğrusudur. Fakat, Türkiyeli kavramının kullanılmasına karşı çıkanların dayatmalarına teslim olanlar büyük bir sorumluluk altına girdiklerini ve bu tutumun da her iki halkın ortak savaşımına zarar verdiğini bilmeleri gerekir

Konferansı düzenleyen komitenin tüm tavizlerine rağmen, kendilerini Türk sosyal demokratların temsilcileri olarak gösteren "Türk İşçi Birlikleri Eşgüdüm Komitesi" konferansa katılmayacağını açıkladı. Böylece konferansı düzenleyen komite, özellikle komitenin Türkiye'li üyelerini, konferansın özünü boşaltma pahasına bile olsa bazı burjuva demokrat Türk çevrelerini konferansa katmayı başaramadılar. Konferans düzenleyicileri Kürt Ulusal Sorununu ve Türkiye'de Kürtlere yapılan baskıları, konferans konusu olan "Türkiye'de demokrasi ve insan hakları" ile ilgili görmemiş olacaklar ki, konferans gündemine almamışlar, konferansa Kürdistanlı örgüt temsilcilerini delege çağırılmamışlardı.

Kürdistan'ın ulusal demokratik güçlerini hesaba katmayan, Kürt halkının ulusal demokratik haklarını programlamayan, hatta, faşizme karşı mücadelede bazı burjuva kesimlerini küstürebilirim kaygılarıyla, bırakın Kürt halkının sorunlarını tartışmayı, Kürt sözcüğünü bile ağza almayacak kadar ürkek bir anlayış tutarlı bir şekilde demokrasi mücadelesi veremez. Hele kendilerini komünist diyenlerin, komünistlerin politikalarıyla bağdaşmayan bu tür tutumlara girmeleri anti-komünist eğilimleri güçlendirir, halklarımızın ortak mücadelesine zarar verir.

Bir düşününüz "Türkiye'de demokrasi ve insan hakları" konulu uluslararası bir konferans yapılıyor ve bu konferansa, FİDEF'i, Türkiye Postası'nı, Milliyet Nokta'yı, İsveç İşçi Dernekleri Federasyonu yayın organı olan Yeni Birlik'i temsilen delege çağırılırken diğer Avrupa ülkelerindeki Kürdistanlı yığın örgütleri ve yayın organları bir yana tüm Kürdistanlıların İsveç'teki yığın örgütü olan İsveç Kürt İşçi Dernekleri Federasyonunu ve Federasyon yayın organı olan BERBANG'ı temsilen bile delege çağırılmamıştı.

Konferansa DİSK'e bağlı Gıda-İş Sendikası adına delege olarak çağrılan S. Aydoğmuş belirttiğimiz olumsuzluklar nedeniyle konferansa delege olarak katılmadı.

Konferans delegelerinden Y.Yeşilgöz ve 'Düzgün, gündeme rağmen, Kürdis-

SDP Milletvekili Hans Göran FRANCK konferans sırasında

tan'daki barbarlıklarla ilgili birer konuşma yaptılar. Bu delegeler Kürt halkıyla ilgili bir paragrafın Konferans sonuç bildirisi eklenmesini de önermelerine rağmen bu öneri kabul edilmedi. Konferans sonuç bildirisi taslağının okunduğu oturumda, tek değişiklik önerisi bu idi. İsveç Sosyal Demokrat Parti Milletvekili Hans Göran Franck bile "Ben karşı değilim" demesine rağmen, delegasyonun Türkiye kesiminden çıt çıkmadı. Böylece, konferansın sonuç bildirisi de, bu konuda delegasyonun Türkiye kesiminde temsil edilen baştan beri izlediği tutumuna uygun çıktı...

Yıllardan beri sömürgeci burjuvazinin

estirdiği ırkçı-şöven kasırgadan etkilenecek, Kürdistan gerçeğini tabii olarak gören, hatta böyle bir gerçeği yok sayan bazı burjuva "demokrat" çevrelerin bu tavırları tavizler verilerek etkisizleştirilemez. Hele bu çevreleri Kürdistan ulusal demokratik güçlerine tercih etmek, gerek faşizme karşı demokrasi mücadelesinde ve gerekse de halklarımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde ciddi yararlar açar. Gerçekten, halklarımızın ortak mücadelesi örgütlenilmeden faşist diktatörlüğün yıkılmayacağına samimi olarak inanıyorlarsa bu tür davranışlardan vaz geçmek gerekir. •

Stockholm Konferansı Yapıldı

●16-17 Şubat tarihlerinde, "Türkiye de İnsan Hakları ve Demokrasi için İsveç Dayanışma Komitesi" tarafından İsveç Parlamentosunda Stockholm Konferansı adıyla bir konferans yapıldı. Konferansın gündemini, Türkiye'de demokrasi ve insan hakları, basın özgürlüğü ve sendikal hakları kapsıyordu.

Konferansa, 13 ülkeden 200 delege ye çağrı yapılmıştı. Konferans'ın Türkiye'de demokrasi gündemindeki konuşmacılarından biri de, Türkiye'de faşist caniler tarafından vurulan ve yaşamının geri kalan bölümünü iki ayağından felç bir şekilde tekerlekli sandalyede geçirmek zorunda bırakılan Prof. Dr. Server Tanelli idi. Tanelli tekerlekli sandalye ile kürsüye getirildi.

Tanelli konuşmasında özetle şu görüşlere yer verdi. 12 Eylül 1980'de iktidarı silah zoruyla gasp eden generaller en kısa zamanda yeni bir anayasa hazırlayarak ülke yönetimini sivillere devredeceklerini söylediler. İki yıl sonra sözüm onlara 82 "Anayasa" sını hazırladılar ve demokrasiye geçtiklerini söylediler. Anayasa denilen metne baktığımızda, anayasa'dan öte herşeye benzediğini, ve bununla değil ülkeye demokrasiyi getirmek olsa olsa kurmak istedikleri otoriter bir rejim yerleştirilebilir. Bu nedenden dolayı da 82 "Anayasa"sına, anayasa demek yerine, kurmak istedikleri otoriter rejimin tüzüğü demek daha uygun olur. 82 "Anayasa"yla demokrasinin temel taşlarından olan parlamentonun hiçbir yetkisinin kalmadığını, eskiden MGK(Milli Güvenlik Konseyi) diye adlandırılan cuntanın Cumhurbaşkanlığı Konseyi'ne dönüşürülüp bütün yetkilerin ona devr edildiğini ve **bununla** kurmak istedikleri temellerini attıkları bir gerçektir. Kısacası bu sözüm ona "anayasa"yı hazırlayan anlayış, insan ve insan hak ve özgürlüklerinden korkan bir anlayıştır. Ve bu anlayış da faşizme özgü bir anlayıştır. Dedi.

Oturumun bu bölümündeki diğer konuşmacılar da aşağı yukarı aynı paralelde konuşmalarını sürdürdüler. Ve bütün konuşmacılar Türkiye'de demokrasi ve insan hak ve özgürlüklerinin varlığından bahsetmenin mümkün olmadığını vurguladılar.

Türkiye'de basın özgürlüğü oturumunda konuşan Uluslararası Gazeteciler Genel Sekreteri Hans Larsen, sunduğu raporda şu görüşlere yer verdi. "Ne zaman bir ülkede baskıcı bir rejim erki ele geçirse belirli toplum grupları, kendilerini erkte bulunanlar tarafından çeşitli biçimlerde

bildiri yayınladılar.

Bildiride:

- Türkiye'de parlamenter demokrasiye geri dönülmesi,
  - Temel insan hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesini,
  - Tüm ülkede derhal sıkıyönetimin kaldırılmasını,
  - İdam cezalarının verilmesine son verilip, idamların durdurulmasını,
  - Politik tutuklular için genel affın çıkarılmasını,
  - Hiçkimseyi düşüncesinden veya sendikal çalışmasından dolayı yargılanmamasını,
  - İşkenceye son verilmesini,
  - Vatandaşlıktan atılanların, vatandaşlık haklarının geri verilmesini,
  - Sürgün edilenlerin tekrar eski yerlerine dönmelerinin sağlanması.
- İsteklerini dile getirdiler.

Konferans'ın bütün bu olumluluğunun yanında Kürt sorununa yer verilmemesinin yanlışlığını da belirtmek gerekir. Konferansın Kürt soru-

Prof. Dr. Server TANELLİ

uygulanan özel bir baskı ve zulüm altında bulurlar. Eylül 1980 askerel devirmesinden bu yana Türkiye'de olan tam da budur. Yeni bir anayasa'nın yürürlüğe sokulması ve ardından iktidarın biçimsel yapısındaki çeşitli değişikliklere bakılmaksızın bugünde bu hala geçerlidir. Daha sonra Hans Larsen, aydınlar dilekçesinin yayımlanmasında basın üzerine konulan sansür ve Yılmaz Güney hakkında yazı yazdıkları gerekçesiyle Video-Sinema dergisinin yazı kurulundan üç kişi hakkında soruşturma açıldığı örneklerini vererek, Türkiye'de düşünce ve basın özgürlüğünün varlığından söz etmenin mümkün olmadığını vurguladı.

Konferans'a katılan delegeler, iki günlük çalışmalarının sonucunda bir

nuyla ilgili her hangi bir gündeminin olmaması bazı Kürdistanlı delegelerin protestolarına neden oldu. Ve böylelikle de konferansın kapsamı daraltıldı.

Konferansa katılan bazı Kürdistanlı delegeler ise Kürt sorununun gündeme alınmamasını eleştirerek, kendilerine ayrılan konuşma sürelerini Kürt sorununa ayırdılar. Bunlardan biri DİSK ve TÖB-DER avukatı Yücel Yeşilgöz idi. Yeşilgöz konuşmasında, konferansı hazırlayan komiteyi, gündemde Kürt sorununa yer vermemesini peotesto ettiğini ve kendisinin bir hukukçu olarak anayasa üzerine konuşmavacağını ve kendisine ayrılan süreyi Kürt sorununa ayıracağını vurguladı. Daha sonra Yeşilgöz'ün önerisini cevaplayan İsveç Sosyal Demok-

SOL-BİRLİĞİ **Desteklemek** **Halkımıza Karşı Duyulan** **Sorumluluk Gereğidir**

• Faşist diktatörlüğün her türlü vahşetine rağmen; gerek devrimci demokratik güçler ve gerekse de tüm anti-faşist güçler saflarında dağınıklığın sürdüğü koşullarda SOL BİRLİK oluşturuldu. Anti-faşist güçlerin toparlanmasına yönelik öteden beri sürdürülen çabaların önemli bir aşaması ve ciddi bir adımı olması nedeniyle de SOL BİRLİK'i coşkuyla karşıladık. Faşist diktatörlüğe karşı tüm anti-faşist güçlerin ortak mücadelesini örme yolunda atılan bu tarihi adımı desteklemek, pratikte maddi bir güç haline gelmesi için elden geleni esirgememek her ilericinin, yurtseverin ve devrimcinin görevidir.

SOL BİRLİK'in deklarasyonunda da vurgulandığı gibi, bugün halklarımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin önündeki en büyük engel iş başındaki faşist diktatörlüktür. Bu doğru tespitten

hareketle günümüzün en acil politik görevi olarak faşist diktatörlüğün yıkılmasını önüne koyan SOL BİRLİK; bunun da ancak en geniş anti-faşist güçlerin eylem ve cephe birliğinin örülmesiyle olanaklı olabileceğine inanıyor. SOL BİRLİK'i oluşturan 6 sol parti, böyle bir cephenin oluşturulması için, dün olduğu gibi, bugün de yoğun çaba gösteriyorlar. Bu çabanın sürdürüleceği deklarasyonda şu tümcelerle anlatılıyor; 'PPKK, TKEP, TKP, TKSP ve TSİP geniş barış ve demokrasi güçlerinin cephesinin kurulmasına, onların ortak bir program etrafında bir araya gelmelerine yardımcı olmak için, hiç bir koşul dayatmaksızın, milyonlarca emekçinin somut istemleri uğrunda yürüttükleri mücadele içinde, her düzeyde ve her alanda eylem birliğini gerçekleştirmek için aralıksız ortak çaba sarfetmeyi sürdüreceklerdir.'

Devrimci-demokratik güçlerinin ortak mücadelesinin örülmesi doğrultusunda, hem Türkiye Kürdistanı ulusal demokratik güçlerinin kendi aralarında, hem de Türkiye demokrasi güçleriyle birlikte geçmişte çeşitli çabalar sürdürülmesine rağmen, bu konuda olumlu somut sonuçlar alınmadı. Noktasal eylemlerde yapılan güçbirliklerinde bile, 12 Eylül'ün ilk dönemlerine oranla, kapsam açısından bir gerileme kaydedildi. 12 Eylül'ün yıl dönümlerinde yapılan protesto eylemlerinde bu durumu çok açık bir biçimde gözlemek mümkündür. Bu durumun nedenlerini bu yazıda tartışacak değiliz; ama, bazı güçlerin "ideolojik mücadele" adına, rakip gördükleri kimi örgütlere karşı mücadeleyi diktatörlüğe karşı vermeleri gereken mücadelelerin önüne koymaları; hatta bu tavırlarını ilkel bir ilke düzeyine çıkarıp sürdürmeleri bu çabaları sakteye uğratan önemli nedenlerden biri oldu. Niyet ne olursa olsun, ne adına yapılırsa yapılsın, sonuçta bu tür tavırlar düşmanın işine yaramaktadır. Bu tür yanlış ve halklarımızın ortak düşmana karşı olan mücadelesine büyük zararlar veren bu yaklaşımlar ideolojik mücadele politik dostluk ilişkisiyle aşılmalıdır.

En geniş güçlerin birliğinin sağlanması zorunludur. Fakat, güç ve eylem birliği, giderek cephe birliği sadece arzulamakla gerçekleşmez. Bir yandan sömürgeci faşist düşmana ve onun arkasındaki emperyalizme karşı, var olan olanaklarla mücadele edilirken, diğer yandan bu mücadelede başarılı olmada stratejik önemi olan ortak cephenin oluşturulması için ciddi adımlar atmak zorun-

TERÖRİZMİN DORUĞUNDA ABD

LEV MAKEREVİÇ

Bu yazı Nyheter Från Sovyet Union (Sovyetler Birliği'nden Haberler) dergisinin Kasım 1984 sayısından çevrilmiştir.

ARMANC

• 1984 yılının sonlarına yaklaşmaktayız. Olaylarla dolu olan bu yılda, hiç kuşkusuz en tehlikeli olan şey terörist olayların çoğalmış olmasıdır. Terörizmin klasik anlamı; insanları tehdit ve kaba kuvvetle korku içinde tutmayı amaçlayan eylemlerdir.

Ancak terörist eylemlerin iki türünü birbirinden ayırmak gerekir. Birinin amacı politika ile hiç ilişkili değildir. Örneğin, çok miktarda para istemi ile yapılan adam kaçırmalar, İtalya, ABD, Fransa ve diğer ülkelerin bazılarında yürütülen örgütlü suçluluk, silahlı soygun ve narkotik ticaretini bu kategori içinde sayabiliriz.

POLİTİK OLAY OLARAK TERÖRİZM

Tarihsel olduğu kadar, teorik olarak da terörizm politik bir olaydır. Bu yol ile terörizm, politik savaşında belli hedeflere ulaşmayı kabullenen gruplar tarafından kullanılır.

Madrid Toplantısı'nın sonuç bildirgesinde delegeler, "terörizmin yayılması ile ilgili kuşkularını" ve "kendi bölgelerinde terörizmin örgütlenmemesi, terörist eylemlerin yapılmaması için en uygun önlemlerin alınması için", kararlı olduklarını belirttiler.

Öyle ise dünyada gelişmekte olan terörizmden sorumlu olan kimdir?

TERÖR DOKTRİNLERİ

Politikacı James Burnham, 1947 yılında yazmış olduğu "Dünya İçin Yapı-

lan Savaş" kitabında, ABD'nin diğer halkların içişlerine karışmama prensibinden tamamen vazgeçmeli ve onun yerine "seri enerjik olarak içişlere karışma prensibi kabul edilmelidir" diye yazıyordu. Bir yıl sonra Burnham'ın teorileri somuta indirgenerek sosyalist ülkeleri çöktürmeyi amaçlayan ve "Plan X" adıyla tanınan eylemlere dönüştü.

Bu plan, Doğu Avrupa ülkelerinde, Amerikalıların önderliğinde silahlı örgütler oluşturmak da dahil olmak üzere, tanınmış komünistleri öldürmede yardımcı ve Amerikan ajanlarının anti-komünist çalışmalarla işbirliği yapmak üzere bu ülkelerle gizlice sızmalarını hedefliyordu.

İki yıl sonra Devlet Başkanı Harry Truman, "Sovyetler Birliği'ne komşu stratejik ülkelerde başkaldırıları teşvik eden ve destek veren" 68 numaralı gizli

direktifi imzaladı.

1951 yılında sözüm ona karşılıklı güven yasası imzalandı. Buna göre terörizm temelde devlet politikasının bir aracı olarak hak haline geliyordu.

138 NUMARALI DİREKTİF

Ronald Reagan, Ekim 1980'de, seçim konuşması sırasında "uluslararası terörizme karşı savaşında öncü rolünü Washington omuzlamalıdır" diyordu. O'nun bu işi nasıl halledeceğini 3 yıl sonra yapılan basın konferansında öğrenebildik; "Gizli operasyonlar hükümetin çalışmaları ile birleşiktir (içedir.) demek istiyorum.... Eğer bir ülke kendi çıkarlarını en iyi bir şekilde gizli operasyonlar ile güven altına almaya inanyorsa, bu tür eylemleri uygulamaya hakkı vardır düşüncesindeyim"

ABD Devlet Başkanı, 3 Nisan 1984 tarihinde "uluslararası terörizme karşı savaşım" adlı 138 numaralı gizli direktifi imzaladı. Bu direktif, dünyadaki tüm "teröristlere" karşı önleyici ve bastırma hücumlarını, bu amaca ulaşmak için özel askeri birliklerin oluşturulmasını, geniş gözetleme çalışmalarının yapılmasını, gizli ve açık askeri operasyonlar ABD'nin çıkarlarını korumak için yerine getirilmelidir... gibi şeyleri içeriyordu.

Bu direktif imzalanmadan önce aşağıdakiler olageldi; Pentagon Ocak 1984'de özel operasyonlar için birleşik bir liderlik oluşturdu. Bu liderliğin emrinde, 1982'de oluşturulan kara kuvvetlerin özel operasyonlarını yapan komandolar (buraya Yeşil Bereliler, Raugers ve psikolojik operasyonlarda uzmanlar) ile 10.000 sabotajcıyı içeren özel hava ve deniz birlikleri bulunmaktadır. Bunların dışında Yeşil Bereliler'den yeni grup, sabotaj ve gözetleme ile görevli olan yeni bir havacı birliği oluşturulmuştur.

Dış basının vermiş olduğu bilgilere göre, Pentagon sadece 1984 yılında, Orta Amerika ve diğer bölgelerde özel birliklerce yapılan iktidarı devirme operasyonlarına 500 milyon dolar harcadı. ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger bir açıklamasında şöyle dedi; "Bizler evrensel sorumlulukları yüklenilecek düzeyde birlikler oluşturmaya çalıştık".

WASHINGTON'A GÖRE "TERÖRİSTLER"

Planlamaya göre 400.000 kişiden oluşacak olan özel birlikler ve Çevik kuvvetler kime karşı savaşıyor? Washington'un "terörist" olarak tanımladıkları kimlerdir? Bunlar başta devrimci ve ulusal bağımsızlık hareketleri olmak üzere sömürgecilikten yeni kurtulmuş ülkelerdir.

Amerikalılar kendilerinin politikasını kabul etmeyen hükümetleri devirmeyi kendileri için bir hak olarak kabul etmiştir. Guatemala'da bu böyle oldu. ABD, 1954 yılında Guatemala'yı işgal ederek Jacobo Arbenz hükümetini devirdi. Bu olayın hemen ardından askeri bir diktatörlük oluşturuldu. 1961 yılında

ABD terörü ve onun ülke içindeki uzantıları El Salvador'da yüzlerce can aldı.

CIA tarafından ödüllendirilen çıkarma birlikleri Küba'yı işgal etmeye çalıştılar. ABD, 1965 yılında Dominik Cumhuriyeti'ne saldırarak buradaki devrimi kana boğdu. 1966 yılında CIA, Ghana'da karışıklıkları örgütleyerek Devlet Başkanı Kwame Nkrumah'ı devirdi. Basının verdiği bilgilere göre, CIA 1961-1981 yılları arasında "sevilmeyen" kişi ve hükümetlere karşı binlerce gizli operasyon gerçekleştirdi.

Amerikan gizli haber alma örgütleri Che Guevara, Şili Devlet Başkanı Salvador Allende ve Şili halk hükümetinin üyesi Orlando Letelier'in öldürülmelerinden sorumludurlar. Fidel Castro'ya karşı 20'ye yakın suikast girişiminde bulunuldu.

Grenada'ya yapılan saldırı ABD'nin uygulaya geldiği devlet terörizminin tipik bir örneğidir. Bu olay Washington'

un, toplumsal sistemleri sevilmeyen küçük ülkelere karşı nasıl davrandığını gözler önüne serdi.

El Salvador'da ölüm komandoları, Washington'un desteği ve izniyle halkı gadarca katlediyorlar. Bu komandolar, Vietnam'da tecrübe sahibi olmuş kişiler tarafından eğitiliyorlar.

Evet, Vietnam, Amerikalıların uyguladığı sadece bir gizli operasyonda 400 binden fazla Vietnamlı öldürüldü. Washington, Vietnam halkı üzerine binlerce bomba, tonlarca napalm ve zehirli gaz kustu. Sonuç yaklaşık 1 milyon kişinin ölümü ve 2 milyondan fazla kişinin zehirlenmesi oldu.

ABD'nin Nikaragua'ya karşı ilan edilmediği savaşı sürdürmesi devlet terörizmidir. Komşu ülke Honduras'ta Nikaragua Devrimi'ni çökertmek için özel birlikler yerleştirilmekte ve karşı devrimci

güçler eğitilmektedirler.

Ortadoğu da ABD'nin terörist eylemlerine hedef oldu. Örneğin Lübnan'ın barış içindeki bölgelerine havadan, denizden yapılan bombalama saldırısı hatırladadır.

Washington'un emriyle Pakistan sınırları içinde ücretli askerler Afganistan halkına saldırıyorlar ve böylece Afganistan'a karşı ilan edilmeyen bir savaş sürdürülüyor. 1980 yılından bu yana ABD, ücretli askerleri beslemek ve silahlandırmak üzere resmi olarak 300 milyon dolar harcadı. Gizli yollardan yapılan harcamaların miktarını kimse bilmiyor.

Güney Afrika ırkçıları, ABD'nin rızası ve desteğiyle ırkçılığa ve apartheizme karşı savaşım veren yerli halkı işkenceye tabi tutuyorlar, öldürüyorlar. ABD ve Güney Afrika, bağımsız Angola'ya karşı karşı-devrimci güçleri ve bunların estirdiği terörü de destekliyorlar.

Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler, başta devlet terörizmi olmak üzere, politik savaşında terörizmi kullanma metodunu kararlı bir biçimde mahkum eder. Konstantin Çernenko, Sovyetler Birliği'nin terörist her eylemi mahkum ettiğini ve edeceğini, ABD'nin diğer devletlere ve halklara karşı yürüttüğü politikada terörizmi kullanmasını mahkum ettiğini açıkladı.

Moskova, tüm devletler birlikte barışı korurlarsa terörizmin yenileceği, halkların yasal haklarının elde edileceği ve acil sosyal sorunların çözüleceği inancındadır. •

Şili diktatörü faşist Pinoşe ABD'nin verdiği maddi ve manevi destek ile yıllardır halk üzerinde kanlı bir terör estiriyor.

Türk ve Kürt kadınları eliş sergisi açtılar

• Danimarka'da yaşayan Türk ve Kürt göçmen işçi kadınları 8-26 Ocak tarihleri arasında emekleri sonucu ürettikleri elişlerini sergilediler.

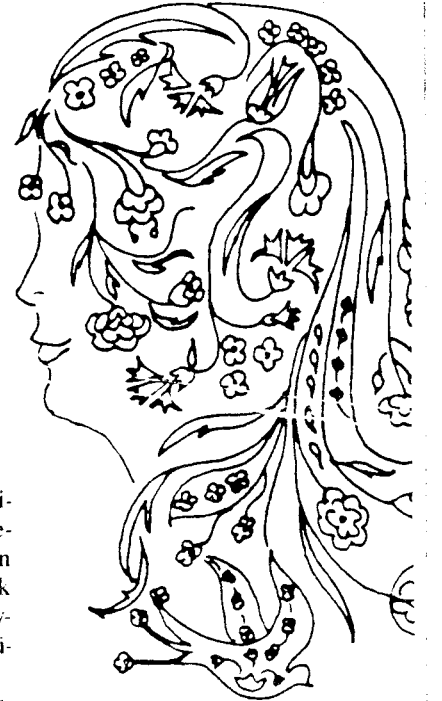
FAT(Türkiyeli İşçiler Birliği)'nın Kadın Kolu tarafından örgütlenen, Amager Kütüphanesi-Amager Merkezinde 8-26 Ocak tarihlerinde, saat 13 00-17 00 arasında ziyaretçilere açık olan sergi ilgiyle izlendi.

Sergiyi örgütleyen FAT Kadın Kolu tarafından Danimarkaca ve Türkçe dağı-

tılan duyuruda;

"Kültürümüz, geleneklerimiz Danimarkalılardan çok farklı. Burada sergilenen elişleri, kırsal kesimlerde yaşayan kadınlar tarafından, kısmen ekonomik nedenlerle yapılmakta ve kadınların sevgilerini, özlemlerini dile getiren kültür ürünleri haline gelmektedir.

"Bu elişlerini sergilemekteki amacımız, bu ürünleri tanıtmak ve halklarımız arasındaki dostluk ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır" dediler. •

• Çeşitli ülkelerden 70 general emeklisi Latin Amerika ve Karaiplerde komünizme karşı ortak bir tavır belirlemek için, Paris'te iki günlük gizli bir seminere katıldıkları öğrenildi. İsveç'ten de 3 general emeklisi toplantıya gözlemci olarak katıldı. Seminerde ikigün boyunca Latin Amerika ve Karaiplerdeki devrimci güçlere karşı özel polis birliklerinin kurulması yanı sıra askeri güçlerin ortak manevralara katılmasında anlaşmaya varıldığı söylenmektedir. Hatta edinilen bilgilere göre Fransız delegesinin Fidel Kastro'yu öldürme teklifinde bulunduğu ancak önerisinin pek rağbet görmediği söylenmektedir. Semineri, "International Security Council" adlı ABD'deki anti komünist Moon Hareketi düzenledi. İki gün süren seminerde komünizmin Latin Amerika ve Karaiplerde gelişmesinin önlenmesi yanı sıra, Marxizme karşı ideolojik mücadele ile birlikte Marxizim-Leninizm üzerinde bol bol tartışma yapılmış. Seminere 70 kadar general emeklisiyle birlikte diplomat ve sivil uzmanın da katıldığı söylenmektedir. Seminere katılanların büyük çoğunluğu, askeri diktatörlüğün sürdüğü veya yaşandığı Arjantin, Şili, Brezilya, Kamboçya, İspanya, Velsalvador ve Güney Korelidir.

Sovyetler'in ve Kastro'nun bölgedeki etkinliğini kırmak için tartışılan bir dizi önlemin yanı sıra Fidel Kastro'ya suikast yapma önerisi bile görüşülmüş. Semineri İSC ve bu örgütün arkasında, ABD'de yaşayan Güney Koreli milyoner ve anti komünist Sun Miun Moon organize etmiş. Moon kendisinin peygamber olduğunu ve yeni bir İsa olduğunu söylüyor. Ve taraftarları tarafından da öyle kabul ediliyor. Tarikatını 1950 yıllarında Güney Kore'de Unification Church (Birlik Kilisesi) ile başlatan Moon 1971 yılında ABD'ye taşınmış. Ticaret dünyasıyla çok yönlü bağları olan Moon şu anda bir vergi suçundan dolayı hapiste yatmaktadır.

Azgın anti-komünist Sun Miun MOON

Daha önceleri gençleri kazanmaya çalışan bu tarikat, son yıllarda taktik bir değişiklik yaparak, bilim adamlarını, araştırmacılar ile asker gibi toplumdaki

**LATİN AMERİKA VE KARAYİPLERDE
DEVİRİMCİ GÜÇLERE KARŞI
ORTAK BİR TUTUM İÇİN
PARİS'TE GİZLİ BİR SEMİNER YAPILDI**

KOMÜNİZME KARŞI HAÇLI SEFERİ

önemli ağırlıkları olan gruplardan adam kazanma çabasındadır. Tüm dünyada 1 milyona yakın üyesi bulunmaktadır. Üyelerinin çoğunluğu Güney Kore ve Japonyalıdır. Moon kamuoyu yaratmak ve düşüncesini yaymak için de bir dizi gazete satın almıştır. CAUS'ın (Confederation and unity of the society of America) Avrupa brosu sekreteri Janpierr Gabrielle yaptığı açıklamada, rahip Moon'un Paris konferansını finanse ve organize ettiğini açıkladı. CAUS rahip Moon'un bir dizi örgütlerinden biridir. Paris seminerini düzenleyen Security Council (İSC) Caus'un alt bir birimidir.

lerinin de kurulması konusunda anlaşmalarını, devrimin Meksika'ya ulaşması riskinin olduğunu, bunun da Amerikan sınırlarını tehdit ettiğini, komünizmin, Karaiplere girmesinin her halukarda önlenmesinin gerektiğini, Küba marxizminin de geri çevrilmesinin şart olduğunu söyledi.

Arjantin cuntasının eski generallerinden Ramon Diaz Bessone seminerde yaptığı konuşmada, uluslararası haber ajansı brolarına saldırarak, bu rollerin gerillalara karşı verilen mücadeleyi çarpıttığını ileri sürdü. Ayrıca Ramon Diaz Besone, Amnesty International'in, Peru silahlı güçlerini, Sen-

Paris'teki gizli semineri katılan İsveçli üç general soldan sağa Stick STRÖMBACK, Lennart LJENGEN, Karl Erik HOLM

Toplantıya katılanların nasıl seçildiğini soran Dagens Nyheter'e verdiği yanıta, Jan Pierre Gabrielle; konferansın orta Amerika ve Karaipleri ele aldığını, katılanların ortak özelliğini, bölgede komünizm tehlikesini artmakta olmasıdır. İSC'nin müdürü, Dr. Jozef Churva, katılanları tespit etmiştir. Cehurva jeopolitik uzmandır. Ve eskiden Reagan'ın Dışişleri uzmanlığını yapmıştır. Gabriella'ya göre, CAOUS, komünizme karşı ideolojik bir merkezdir. Ve merkezi Newyorkta bulunmaktadır.

CAUS'un politik partilerden bağımsızdır. Ve üyelik için tek kriterleri de anti komünizmdir. Seminere başkanlık yapan ABD li emekli general Gordon Sunner, ABD, Batı Avrupa ve Latin Amerika savunma güçlerinin ortak bir anlaşma içine girmelerini ve ortak askeri operasyonlar yapmalarının yanı sıra, Latin Amerika'da özel polis birlik-

dero Luminoso gerillalarına karşı baş vurduğu metodlarından dolayı kınamasını da hoş karşılamadığını belirtti.

Şili'li amiral Ronald McIntyre Menbza, Batı'nın hür dünyayı savunmaktan aciz içinde olduğunu, bu tutumu ilede Batının Küba'nın oyununa geldiğini söyledi.

Seminere katılan üç İsveçli, gözlemci olduklarını ve yapılan oylamalara katılmadıklarını söylemektedirler. Emekli oldukları bu son yıllara kadar da İsveç savunmasında önemli görevlerde bulunmuşlardı. General Gustav Peyron askeri yüksek okulun müdürlüğünü, general Karl Erik Holm bir dizi görevinin yanı sıra şimdiki Genel Kurmay Başkanı Lennart Ljuengen' yakın adamlarındadı. Stick Strömback ise askeri yüksek okulda strateji öğretmeniydi. Kendilerinin seminere özel kişiler olarak katıldıklarını, resmi bir sıfatlarının olmadığını belirtme-

FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN İSVEÇ'TEKİ KÜRT KREŞİNİ KAPATTIRMA İSTEMİ PROTESTOLARLA KARŞILANDI

● Faşist diktatörlük ve kukla hükümeti, s halkımıza karşı beslediği düşmanlık kinini kusmakta sınır, ölçü tanımıyor. Bunun en son pervasız örneklerinden biri de binlerce km ütede İsveç'te, Kürt çocuklarının kürtçe konuşmalarına bile tahamül etmiyerek buraya elini uzatmaya çalışmasıdır.

Bilindiği gibi 1984'ün Sonbaharında Tensta Belediyesi'nce Kürt çocuklarının anadillerini daha iyi öğrenmeleri için, gelen istekler doğrultusunda, Kürtçe'nin ağırlıkta konuşulduğu bir kreş açıldı. s Bu kreş Avrupa'da açılan ilk ve tek konuşulan kreştir. sl, 5-6 yaşları arasında 10'u kız, 5'i erkek, toplam 15 Kürt çocuğu kreş'te eğitilmektedir. Kreş personelinin çoğunluğu Kürtlerden oluşmaktadır.

Faşist cuntanın Dışişleri Bakanlığı, "Türkiye'de resmi olmayan bir dilin T.C vatandaşlarına öğretilmeyeceği" gerekçesiyle, s İsveç'teki Türkiye Büyükelçilik kanalıyla İsveç yetkili makamlarına protestoda bulundu. Bu protesto, günlük İsveç basınında da yer aldı. Buna karşılık İsveç resmi sözcüleri; "bizde belediyeler özerktir, onların karar ve uygulamalarına müdahalede bulunamayız" yanıtını verdiler.

FAŞİST CUNTA ŞİDETLE PROTESTO EDİLDİ

Faşist cuntanın İsveç elçisinin sözkonusu protestosu gazetelerde yer aldığı günden iki-üç gün sonra Tensa Belediyesinin Sosyal Büro Şefi Ove Radberg, gazetelere de yansıyan bir açıklamada bulundu. Açıklamasında; Türkiye Büyükelçisinin şahsında, faşist cuntayı sert bir dille eleştirerek, s Tensa Belediyesinin bu girişimini savundu. Çocukların anadilleriyle konuşma hakkından daha doğal bir insanı hakkının olamayacağı, Türks hükümetinin bu girişiminin akı karı olmadığını bir insan olarak bunu anlamakta zorluk çektiğini söyledi.

KOMİTE KURULUYOR

23 Ocak 1985 günü toplanan TÖB-
DER temsilcisi, KOÇ-KAK, YKDK,

Stockholm Kürt Derneği, Kürt Kültür Merkezi, İSTİP, Dayanışma Derneği, KOMKAR Lı Swed, KKDK Lı Swed, İşçi Gerçeği, H.K taraftarları, s Roja Welat taraftarları, Uppsala Türk ve Kürt Halkıyla Dayanışma Komitesi, Tekoşin taraftarları Türkiye Büyükelçisinin protestosunu görüşerek, buna karşı geliştirilecek tavrı üzerinde durdular. Toplantıya gözlemci olarak gelen KOMKAR; Roja Welat'ın toplantıya katıldığını görünce toplantıyı terk etti.

Platform, bu girişimin faşist cuntanın Kürdistan'a ve onun halkına karşı giriştiği saldırının yeni bir boyutu ve insanlık dışı, vaşiyane bir örneği olarak değerlendirdi. Buna karşı alınacak tutum ve yapılacak çalışmalar tespit edildi. s Buna göre; bir yandan, Türk faşist cuntasının bu insanlık dışı tavrı sert bir şekilde protesto etmek, diğer yandan da bu olayın şahsında Kürdistan'da yaşanan gerçeklere dikattı çekmek ve dayanışma sağlamaktı. Bu çalışmaların yürütülmesi için bir Yürütme Komitesi oluşturuldu. Komite, İsveç ve yabancı basın ve haber ajansları, İsveç ve göçmen demokratik kitle örgütleri, siyasi parti ve resmi devlet organlarına; olayı ve nedenlerini açıklayan, buradaki Türkiyeli ve Kürdistanlı göçmen örgütlerinin tavrını gösteren ve dayanışma istemiyle noktalan İsveç'çe bir bildiri dğıttı. Bildiride olay şöyle yorumlanıyor:

"Türkiye'yi halklar hapisanesine çeviren askeri cunta, 12 Eylül 1980'den buyana ise Kürt ulusuna yönelik imha politikasını daha bir hızlandırarak devam etmektedir. İşte, İsveç'te yaşayan Kürt çocuklarının kendi anadilleriyle özgürce gelişme, okuma ve konuşmalarını engellemek istiyen bu tavrın asıl temeli Türkiye'de Kürt ulusuna yönelen imha politikasının bir devamıdır. Tensta'daki Kürt Kreşinin kapatılması istemi Türk cuntasının ırkçı eğitim politikasının bir parçasıdır."

Bildirinin daha sonraki bir yerinde de;

"Aşağıda imzası bulunan Türkiye ve Kürdistanlı demokratik örgütler ola-

rak, bu insanlık dışı, ırkçı, şoven, asimilasyoncu istemi nefretle kınıyoruz. Kürt çocuklarının anadilleriyle eğitim yapmaları için, geçmişte olduğu gibi, bundan sonra da mücadelemize devam edeceğiz. Bütün çocuklar anadilleriyle eğitim yapılmalıdır. Çocuklar insanca ve özgürce gelişmelidir. Kreşler ve okullarda Kürt çocukları kendi anadilleriyle özgürce gelişmeleri için daha fazla ortam hazırlanmalıdır" demektedir.

Bildiriyeye, platforma katılan örgütlerin (Kürt Kültür Merkezi'nin dışında) yanı sıra Göteborg, Nacka Kürt Dernekleri de imza attılar. Komite, kreşi de ziyaret ederek, kreşin sorunlarını yerinde inceledi. Tensta Belediyesinin Sosyal Büro Şefi Ove Radbergi'ye, gazetelerde yer alan gerçekçi ve dostça açıklamasından dolayı, kendisine bir teşekkür telgrafı çekti.

Komite çalışmalarını geliştirerek, Halk Parti, Merkez Parti, Sol Komünist Parti, Sosyal Demokratlar ve Öğretmenler Sendikasının üst düzeydeki yetkilileriyle görüşerek sorunun ciddiyetini ve Kürt halkının durumu anlatıldı. Onları Türk hükümetinin söz konusu tavrını protesto etmeye çağırdı.

İSVEÇ KÜRT DERNEKLERİ FEDERASYONUNUN KONGRE KARARI

Kreş olayı tüm sıcaklığıyla gündemde olduğu günlerde İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu'nun 5. olağan kongresi toplandı. Kongre, kararlar gündemini görüşürken, YKDK (Kürdistan Demokratik İşçiler Birliği) kreşle ilgili bazı kararlar önerdi. Bu karar tasarıları cuntayı protesto etmekten, sorunu İsveç Parlamentosuna götürmeyi de içeren kararlardı. YKDK'nin sunduğu bu kararlar olduğu gibi kabul edildi.

Federasyon, kongre sonrası, Kürtçe bir bildiri de dağıttı. Bildiride yer alan şu dizeler sorunun tüm ciddiyetini ve önemini açıkça ortaya koyuyor;

"Türkiye'nin bu istem ve saldırısı; örgütlü, örgütsüz, biz tüm Kürt ilkerici ve yurtseverlerine yöneliktir. Bu sorunu küçümsemek veya kulak ardı etmek, Türkiye'yi cesaretlendirecek ve

İsveç hükümetinden daha başka isteklerde bulunmaya yol açacaktır. Bu nedenle, bu insanlık dışı isteme karşı çıkalm ve sesimizi daha güçlü bir şekilde duyuralım"

Ayrıca bildiri, konuyla ilgili kongre kararının yerine getirildiğini duyurmakta ve tüm Kürt ilerici ve demokratlarını somut çalışmaya davet ediyor.

SORUN, SORU ÖNERGESİ OLARAK PARLEMENTODA

Kürt Federasyonu ve konuyla ilişkin olarak kurulan Komite başta olmak üzere, tüm Kürt ilerici örgüt ve kişilerin çalışmaları, güçlü bir kamuoyunun oluşmasında başarılı oldu. Bir çok örgüt ve kişilerden giden öneri üzerine 15 Şubat'ta VPK (Sol Komünist Partisi) Milletvekili ve Kürt dostu Oswald Söderkwist gündem dışı Dışişleri Bakanlığına bir soru önergesi verdi. Soru önergesini cevaplayan Dışişleri Bakanı Lenart Boström; sorunu büyütmek istemediklerini, en uygun cevabın verildiğini Türkiye'nin isteminin yerine getirilmesinin söz konusu olmadığını söyledi. Ayrıca gerektiğinde sorunun üzerinde daha ayrıntılı durulabileceğini sözlerine ekledi. Bu haber bir gün sonra çıkan gazetelerde de yer aldı.

Daha sonra, Oswald Söderkwist Kürt

Federasyonu'na, bu isteklerinin yerine getirdiğini, bu ve benzeri konularda gelebilecek istekler olanaklar çerçevesinde yerine getirmeye hazır olduğunu belirten bir mektup gönderdi.

KREŞ OLAYI, STOCKHOLM KONFERANSINDA KÜRTLERİ ANLATMADA ÖRNEK OLDU

16-17 Şubat günleri toplanan ve bir çok Avrupa ülkesinden parlamenter, sendikacı, yazar, bilim adamının vs. delege olarak bulunduğu "Türkiye'de İnsan Hakları ve Demokrasi Üzerine Stockholm Konferansı"nda gündeme rağmen, Kürdistan ve Kürt halkı üzerindeki baskılara değinildi. Konuşmaların Kürt dili üzerindeki baskılarla ilgili bölümlerinde kreş olayı canlı bir örnek oluşturdu. Oswald Söderkwist, Sosyal Demokrat Milletvekili Hans Göran Frank ve Kürt Avukat Yücel Yeşil Göz kreş sorununu konuşmalarına konu ettiler. Ayrıca İMDER (İş Müfettişleri Derneği) Başkanı Ahmet Erol konuşmasında "Kürdistan" sözcüğünü anmamasına karşın, Kürt halkı üzerindeki baskıları anlatılırken bu olaya da değinildi.

DAHA BAŞKA ÇALIŞMALAR DA YÜRÜTÜLDÜ

Yukarıda sıraladığımız çalışmaların yanı sıra tek tek derneklerin, yurtsever kişilerin çabaları da küçünsemeyecek boyutaydı. KOMKAR Lı Swed olay sonrası, olayı kmayan İsveç'çe bir bildiri dağıtarak ve konuyla yakından ilgili İsveç resmi makamlarına çektiği telgraflarla tepkisini gösterdi.

YKDK, gerek komite oluşmadan önce ve gerekse de komite çalışmalarında bir çok değişik aktivitelerde bulunurken, dergimiz ARMANC da, bu sayıya yer alan kreşteki çocuk ve yöneticilerle ropotaj yaptı. Konuyla ilgili dört İsveç Bakanyla (Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Göçmenler Bakanı, Sosyal İşler Bakanı) temaslar kurdu. Bu temaslar sırasında ARMANC adına bakanlara yöneltilen yazılı soruların yanıtları dergimiz baskıya verildiği ana dek gelmiş değildi.

Bu yoğun protesto çalışmaları ve İsveç hükümetinin demokratça tutumu, faşist cuntanın yüzüne çarpan sert bir tokat oldu. Faşist cunta bu olayla bir kez daha gördü ki, irade, en hararetli istemlerde de olsa, tek başına başarıya ulaşmada muktedir değildir. Tıpkı kaçınılmaz sonunu engelleyemeyeceği gerçeği ve son olay gibi.

KURDISTANA MA

Ax welat ax
Hesret û abiryayıştê tora
Zerya ma veşana şew û roj
Ganê rihêma Kurdistan.
Ax welat ax
Hezar sero dîşmen kewto ma miyan
Veşnenê suk û dewan
Kişenê xortê bejn zrawan
Ax ax ganê rihê ma Kurdistan
No zûmrê beso vajim
Dest û lîngê dîşmenan cıkım
Welatê ma rengin bireynim
Ax ax ganê rihêma Kurdistan
Miletê ma hezar sero lej keno
Çande reyayîşmireno xo destnêdano
Ala sosyalizmi berz keno
Roj bî roj şîno rawey mijdiyana
azadi ano
Ax ax ganê rihêma Kurdistan.
Ma xorê markîsîzîmî rêber bigim
Çakuç û aluça dîşmenan bîkîşîm
Metingehkaran û aganwelatra teberkîm
Rejîma aşîti û dostî sosyalîzîmî ronîm
Ax ax rihêma Kurdistan.

M. Çermug

HELBESTEK

Dewleta Tırkiye Dıxwaze Zarokxana Kurdan Bide Girtın

• Di dawiya sala borî de li Stockholmê li navça Tenstayê Zarokxana Zarokên Kurdan vebû. Di vê zarokxanê de 15 zarokên di navbera 1,5 û 6 salî, 5 la-wik û 10 keçik hene. Vebûna vê zarokxanê ji bona Kurdan gawek pêşde bû û lewra jî dê û bavên zarokan bi vê yekê gelek kêfxweş bûn.

Piştî vebûna zarokxanê bi çend mehan, beyaneke Konsolosê Tirk yê Stockholmê di rojnama Svenska Dagbladetê de derket. Konsolosê Tirk (Haluk Özgül), li dij vebûna vê zarokxanê derdikeve û daxwaz dike, ku ev zarokxane bête girtin. Konsolos di beyana xwe de wiha dibêje: "Di makzagona Tirkîyê de yek ziman heve, ew jî Tirkî ye. Dê û bavên zarokan welatîyen Tirkîye ne Lewra ji dîve ku bi Tirkî bixafin û ji bil Tirkî divê bi tu zimanê din ne axifin."

Berî ku ev "protestoya" Konsolosê Tirk di rojnamê de derkeve, li Tirkîyê jî bala Konsolosê Swêd ji alî Wezaretê Tirkîyê ya dervayî bi zimanekî "diplomatîk" tê kişandin. Di dû van bûyeran re berpirsyarê cûnta faşîst yê Stockholmê, dîtin û daxwaza hukûmeta xwe pêşkêşî Wezaretê Dervayî ya Swêdê dike. U li gor nûçeyên di rojnaman de derketin, hukûmeta Tirkîyê vebûna vê Zarokxana Zarokên Kurdan bi şikleki "parvekerî (bölücü)" dibîne.

Li ser vê bûyerê me çû bi serokê Sosyal Buroya Belediya Tenstayê Ove Rådberg re hevpeyvînek kir. Ji ber ku biryara vebûna zarokxanê ji alî Belediya Tenstayê hatiye dayin.

ARMANC: Me berî viya bi çend rojan, protestoyeke Konsolosê Tirkîyê li ser vebûna Zarokxana Kurdan di rojnama Svenska Dagbladetê de xwend. Di vê beyanê de konsolos diyar dike, ku hukûmeta wî bi vebûna vê zarokxanê gelek aciz bûye. Gelo li ser vê yekê tu dikarî çi bibejî?

OVE RÅDBERG: Ev tevgera berpirsyarên Tirkan li hember mafên kesên li Tenstayê rudine êrişek e. Ji ber ku ev maf, ji mafên xizmetên ciwaki ve. Em vê xizmetê wek hemû biyaniyan ji Kurdan re jî dikin.

Ya din jî, bi vê tevgera Tirkan gelek şaş bûm, mit û mat mam. Hişê min nagire, ku çawa dikarin vê yekê bikin û van gotinan bibêjin. Berî her tiştî divê bizanibûna, ku em daîreke (meqameke) serbi-xwe ne û mafê wan tuneye, ku daxwazek wisa ji me bikin. Em ne li gor daxwaza Tirkîyê, lê li gor qanûnên xwe kar dikin û xizmetê dibin ji ehlê belediya xwe re.

ARMANC: Hetanî niha tu daxwazêke Tirkîyê bi hawakî fermi ji we bû, yan na?

OVE RÅDBERG: Na, ji xwe mafê wan tuneye, ku tu daxwazê ji me bikin. U li aliyê din jî qet mecbûriyetek me ji tuneye, ku em daxwazên wan bi cî bînin. Vatîniya me ev e, ku em lazimiyên ev kesên ku di nav sinorên belediya me de dimînin bi cî bînin. Divê meqamên Tirk bizanibin, ku em siyaseta derve najon.

Em, wek hemû biyaniyên din alikariya Kurdan dikin, ku ew jî kultura xwe bidin jiyandin û mafê xwe yê axaftina zimanê zikmakî bi kar binin. Ev rewşa Tirkîyê, bes bi mudaxele-yê kar û barê Swêd yê hundirîn namîne, ev mudaxele-yek li dij serxwebûna belediye ye jî.

ARMANC: Eger Tirkîye ev daxwaza xwe ya girtina Zarokxana Zarokên Kurdan da domandin, gelo wê rewşa we çawa be?

OVE RÅDBERG: Rewşa me wê qet neyê guherandin û ew jî nikarin tu daxwazê ji me bikin. Ji ber ku ew ne amirê me ne. Bes dikarin ji hukûmetê bikin, ku ew jî tekîli kar û barê me nabin.

ARMANC: Gelo hetanî niha hukûmeta Swêd di vî warî de tu tişt ji we re got, an na?

OVE RÅDBERG: Na, ji bo zarokxanê tu daxwaz ji me ne hatiye kirin. Em gelek razî ne û ev zarokxana Kurdan yek ji çend zarokxanên me yên baş e. Zarokxane wê wek hertim vekirî bimîne û emê jî her pişgiriya xwe bidin domandin. Dibe ku di rojên pêş de em hin karkerên nû bigrin û ji alî pirtûk û materyalan ve ji rewşa zarokxanê baştir bikin.

ARMANC: Hetanî niha tu qet rastî bûvereke wiha hatî, yan jî te bihistiye, ku dewletek daxwaza girtina zarokxanekê bike?

OVE RÅDBERG: Na, bi rastî jî min heta niha ne tiştêki wisa dît û ne jî bihist. Li gor baweriya min tekîliya Tirkîyê li dij mafê mirovatîyê ye. Ger em daxwaza diktatoriya militarist bi cî bînin, wê demê mafê Kurdan yê siyasî jî ji ortê tê rakirin. Ji ber ku xwendina zimanê zikmakî perçeke ji mafê Kurdan yên siyasî ye.

ARMANC: Tu tiştê ku tu bi-xwazî ji zarok û malbatên Kurdan re bibêjî eger hebe, fermo bibejê.

OVE RÅDBERG: dixwazim bibêjim, ku divê de û bavên zarokan bila guh nedin gotinên hukûmeta Tirkîyê û wek hertim zarokên xwe bişînin zarokxanê. Armanca Tirkîyê gelek eşkere ye. Bi vî hawayî dixwazin çavê Kurdan bitirsînin. Lê divê ew netirsin. Têkoşîna xwe bidin domandin û ez jî di vê têkoşîna de tim bi wan re me.

ARMANC: Ji bo vê hevpeyvî-nê gelek sipas.

OVE RÅDBERG: Ez jî gelek

sipas dikim.

Ji bil vê hevpeyvîna bi serokê Sosyal Buroya Beledîya Tenstayê, me bi du zarokên ku diherin vê zarokxanê re ji hevpeyvînek kurt kir. Em ve hevpeyvîne ji pêşkêşî xwendekaran dikin.

- Keçika delal, navê te çi ye ?
- Navê min Sewal e.
- Tu çend salî ye ?
- Ez heft salî me.
- Tu diherî Zarokxana Kurdan ne wisa ?
- Erê.
- Ê hukûmeta Tirkîyê dixwaze zarokxana te bigre. Tu dibêji çi ? Bila bigrin yan na ?
- Na bila negrin !
- Ma tu ji zarokxana xwe hez dikî ?
- Erê, pir.
- Ka hûn li zarokxanê çi dikin ?
- Ji me re çîrokên Kurdî dibêjin. Em lîstikên Kurdî dilîzin.
- Niha jî emê Şoreşê çar salî guhdarî bikin.

- Nave te çi ye xorto ?
- Şoreş.
- Tu çend salî ye Şoreş ?
- Çar.
- Şoreş, ma tu diherî zarokxanê ?
- Erê.
- Ê tu diherî zarokxana Kurdan an a Swêdiyan ?
- Zarokxana Kurdan.
- Tu ji zarokxana xwe hez dikî ?
- Erê.
- Ê Şoreş, hukûmeta Tirkîyê dixwaze zarokxana te bigre. Ma bila bigrin ?
- Na!!
- Bila negrin ha ?
- E.
- Ê, çaxa bixwazin bigrin, ka em wan çer bikin ?
- Nizanîm, tu nizanî ?
- Şoreş, ma hûn li zarokxanê bi Kurdî dipeyvînin an bi Swedî ?
- Bi Kurdî !!
- Ji we re çîrokan jî dibêjin ?
- Erê.
- Ma hûn lîstikên Kurdî jî difîzin yan na ?

- Erê.
- Ka ji min re navên hevalên xwe dikarî bijmerî ?
- Erê, Nûşen, Berîvan...
- Wekî din, nayên bira te ?

Belê, her çiqas Sewal û Şoreş naxwazin zarokxana wan bête girtin jî, lê dîktatoriya faşîst dixwaze bêgirtin. Ji bona vê yekê çî jî destê wan bêderax nakin. Ji ber ku ew hewqas hoy in, ku axaftina Kurdî, xwendin û nivîsandina bi zimanê Kurdî ger li welatekî din be jî, cardin bi wan zor tê û wan ditirsîne. Ew hovîtiyên ku li Kurdistanê dikin, dixwazin li welatên Ewrûpî jî bidin domandin. Di vî warî de bêguman tiştên dikeve ser milê kesên şoreşger, pêşverû û welatparêz jî gelek in. Ew jî ev in, ku di bin hemû hoyan de, çî li hundir çî jî li derê welêt, ji berê hîn bi riktir bi Kurdî bi axife, bixwîne û binivîsîne.

• Di wan rojên ku raberizandina protestoya hukûmeta Tirkîyê di hate kirin, Kongra Federasyona Komelên Kurdistan ya 5 an jî (26-27 e Cileyê Pêşîn) pek hat. Komela Yekîtiya Karkerên Demokratên Kurdistan (YKDK) ev bûyer anî Kongrê û hin biryar pêşkêşî Kongrê û daxwaz kir ku kongre van biryarana wek biryarên Kongrê qebûl bike. Biryarên ku YKDK ê pêşkêşî Kongrê kirin ev bûn:

1) Divê Kongre biryarê bigre ku belavokê belav bike û di vê belavokê de li dij kirinên hukûmeta Tirkîyê derve.

2) Divê Kongre ji hukûmeta Swêd ra nivisarekê bişîne û ji hukûmetê daxwaz bike ku divê ew rewşa xwe baş diyar bikin û li hember vê bûyerê de bê deng nemînin.

3) Divê Kongre ji hin parlamen-

teran re naman bişîne û ji wan jî daxwaz bike, ku ew vê bûyerê bin parlamentoyê û di parlamentoyê de li ser biaxîfin.

4) Divê Kongre, ji şefê Soçîalê Ove Rådberg re telgirafekê bişîne û ji bo beyana wî ya rojnamê jê re sipas bike û piştgiriya xwe nîşan bide.

5) Divê Kongre beyanekê ji bo hemû komel, rêxistin û kesên pêşverû û welatparêz belav bike û ji wan daxwaz bike ku ew, telgirafan ji hukûmeta Swêdê re, ji parlamentoyê re bişînin, daxwaza ray û eşkere kirina wan bikin. Û cardin ji Ove Rådberg re jî telgirafan bişînin û ji bona piştgiriya wî jê re sipas bikin.

Van pêşniyarên YKDK hemûyên wan ji alî kongrê ve hatin qebûl kirin.

DI KONGRA FEDERASYONE
DE JÎ
LI SER PROTESTOYA
HUKÛMETA TIRKÎYÊ
HATE AXAFTÎN

Britanya madencilerinin savaşım kararlılığı

• Britanya madencilerinin grevi, Büyük Britanya tarihinde eşine rastlanmadık bir biçimde, yarım yılı aşkın bir süredir devam ediyor. Şimdiye dek ekonominin temel sektörlerinden hiç birinde bu kadar uzun süren bir grev olmamıştı. Daha da önemlisi, şimdiye kadar hiç bir grev devletin böylesi sert muhalefetiyle karşılaşmamış, greve katılanlara karşı polis ve yargı organları bu kadar geniş ölçüde harekete geçirilmemiş, burjuva basını ve televizyon gibi yığınsal propaganda araçları grevcilere böylesine azgın bir saldırı kampanyası açmamıştı. Ulusal kömür işletmeleri yönetiminin, en azından 20 kömür ocağını (toplam 174 kömür ocağı bulunuyor) kapatma ve yaklaşık 20 bin maden işçisinin işine son verme niyetinde olduğunu açıklaması büyük bir uyuşmazlığa yol açtı.

Ulusal maden işçileri sendikasının edindiği bilgilere göre, kömür üretimini kısıtlama programı çok daha geniş kapsamlıdır ve yaklaşık 70 bin işçinin işyerini yoketmeyi amaçlamaktadır. Buna yanıt olarak maden işçileri, grev ilan ettiler ve şu anda grev yaklaşık 150 bin madenciyi kapsamış bulunmaktadır.

Ocakların büyük bir çoğunluğunda kömür çıkarımı durdu. Ağustos ayı ortalarında, yılda ortalama 100 milyon ton olan kömür üretimi, 40,7 milyon tona düştü.

Hükümetin ve Ulusal kömür işletmeleri yönetiminin ardı arkası kesilmeyen baskılara, polislin azgınca saldırılarına, grev gözcülerini dağıtma ve işyerlerine grev kırıcılarını yerleştirme girişimlerine karşın, grevciler yığıtçe dayanıyor. 6 binin üzerinde kişi tutuklandı, polislin saldırısı sonucu 2 bin grev gözcüsü yaralandı, 2 kişi yaşamını yitirdi. Sendika üyesi işçiler, ücretleri ödenmediği için, yaklaşık 450 milyon sterlin kayba uğradılar.

Maden işçileri sendikası, grevden önce yaptığı olağanüstü konferansında, birine karşı yapılan haksızlık, herkese karşı haksızlık olacağı konusunda bir karar aldı.

Grev sırasında madenciler, hükümetin saldırılarına karşı kendilerini savunmak için özgül eylem biçimleri, yeni direniş yönetmeleri oluşturdular. Erkek-kadın ayırımına karşı, harekette hiç bir zaman ön saflarda yer almamış olan kadınlar, şimdi, grev sırasında öne atılarak, madenci semtlerinde kadın gi-

rişim grupları oluşturdular. Grevcilere yardım ederek, onlarla dayanışmayı güçlendiriyorlar. Ülkenin bir çok bölgesinde, işyerlerinde, meydanlarda, pazar yerlerinde açılan kampanyalarda milyonlarca sterlin yardım toplandı.

Britanya madencileriyle uluslararası alanda da geniş bir dayanışma oluştu. Avustralya, Büyük Britanya'ya kömür satımına yasak koydu.

SSCB'nin, kömür üreten bölgelerinde düzenlenen bir çok mitingte dile getirilen Sovyetler Birliği emekçilerinin dayanışmasına, maden işçileri yöneticileri özel bir değer biçiyorlar. Bir çok sosyalist ülke, aynı zamanda Fransa ve Belçika maden işçileri sendikaları, grevci işçilerin çocuklarını, tatillerini bu ülkelerde geçirmeleri için kendi ülkelerine davet ettiler. Hükümetin bütün baskıları madencileri yıldırıyor, tersine onların savaşım azmini daha da artırıyor.

Seyit Alan
Federal Almanya

(Bu yazı Morning Star gazetesi muhabiri Mick Castelli tarafından İngilizce olarak kaleme alınmıştır, Türkçe tercümesidir.)

NEMRÎ BO ELAEDÎN SECADÎ

Dr. Cemşid HEYDARÎ

• Kurdistan bergî reşî dapoşîwe, her rojêk çiyakanî firmêskî xwênawî erêjin. Lawekanî le cengda dekujrên, gund u dêhatekanî be napalma desuteren. Dagirkeran le kuştin dest naporêzin, sruştîş bazoy lê helmahîmîn le salêk da çwar şore siwarî mējuy niwêy Kurdîman, giyanyan be xak sparad, le salêke, Kurdistanî birindar, çwar mirovî lêhatu, çwar estêrey geşî daxî edeb û huêr, çwar zanaw û hunermendi le kîs çiw, belê sê le çwarane le awareyî seryan nayewe, belam ewey tir her çende le xakî Irak dîlî gewrey westa, belam ewîş her le awarayî da koçî kird.

Le seretay em saley raburdu le Lendon zanay gewre û mējunûs û zimanewanî pave berzî Kurd mamosta Tewfîq Wehbî (1891-1984) koçî diwawî kird, le Paris îş hunermendi lêhatu u tekoşerî nebezî Yilmaz Guney (1937-1984) dîlî gewrey westa û ta diwa henase kirmasî nehîna bo dagerkeranî Kurdistan le Stockholm le u dîre welatşarî tekoşer, şarî, Şam şekir e, welat şirîntir e, Cegerxwîn (1903-1984) serî nayewe, le 13.12.1984 le Kurdistan katjmêr westa, asman girya, firmêsk cogey best, têlî telefon girj bwewe le gel be gwêçke gevştîni wişey-koçî kirdtasa Esterey jiyani zanaw, mejuniis, edebî mezinî Kurdistan Elaedin Secadî (1915-1984) awa bu.

Bê guman, mirov çend binusî le ser mamosta Elaedin Secadî, mafî xwoy nadretê, çünke xamey vengîni hendi nusîwe bo Kurd, ke luporî netewayetî Kurdî zindu kirditewe, ke newey diwa rojêş be çawî şanazî u rêz girtin temaşay biken.

Her çend mamosta Secadî mal awayî tê kirdin, belam herdem le gelmanaye, berhemekanî, qencîney neteweyî hemû Kurde, belku

hendêk le nusînekanî be taybetî -mējuy edebî Kurdî- wek Quranî ser mēzî hemu xwendekar û ronakbirî Kurde. Le 28.12.1952 Refîq Hilmî derbarey em kitêbey nusîwe: "... ta êsta kes bo Kurd şitî wa benirx u be felkî nenusîtewe.", herweha kurdnasî Inglîz Admonds le 19.1.1953 le ser em kitêbey nusîwe: "Berastî eme xizmeteki gewreye nek tenya bo kurdewarî, belku bo gêtî zanst giştî..." Êmeş delêyn, eger Şeref Xan Şerefnamey bo becê heştîn, mējuy bo tomar kirdin, ewe karerey Alaedin le hî ew kemtir nye. Reştay mirwarî ke be heşt cizm bilawî kirdewe, xezîney folklorî Kurdî tēda tomar kirawe. Eger rojêk Kurd bibê be ştêk, pêwiste peykerî bo dadaşit le berztirîn lutke şaxî Kurdistan. Eger mirov biyewê leser karekanî Secadî binusî, bēguman deha doktoray leser werdegîrêt. Mamosta Secadî nek تنها deb zan bu, belku mējunûs û zimanewan û rojnamentîs û folklor kokerîş bo, be kurtî zanayîkî lêhatuy em serdeme bu.

Lew çend dêremda le xwo rabînîm le ser jiyani binusîm, belku kurtey jiyani Secadî bilawdekemewe ke xoy bedest xetî xoy nusîwyetî le 18.1.1977 le nameyekî da bo nuserî em witare. Elaedin Secadî, kurî Necmedîn û le dēy "Baraw" le nēzik "Berzince" wilatî Suleymanî le salî 1915 hatote dinyawe, bawkî xwēndewar û le sadatî berzince biwe, Baraw û berzince le neseba yekin le hucirey mizgewta kitêbe wîrdelakanî pê xwēnrawe, paşan çwete feqetî, be şiwên xwendîni feqeyetiwe zortir le wilatane ke pêyan elên wilatî kurdewarî gerawe, hemu îlime konekanî xwēndîwe le gel xwēndîney gelê şitîra.

Le paşa le lay Şêxbabê Ell Tekyell le Suleymanî le Seretay

salî 1939 îcazey îlmî tewawî wer-girtiwe. Le axru û oxrî ew saleda çiwete Bexda- le Bexda le lay "Emced Zehawî" meceley xwēndîtewe...

Her lem salda kewtite jiyani dinyayewe, sernuser û mudirî îdeyey govarî "Gelawêj" buwe. Ke em govare, govarekî yek mangî edebî Kurdî buwe û de sal jiyawe le salî 1939-1949, her de saleke be dest ew buwe. Em govareş her le Bexda derçiwe. Le salî 1948-1949 Govarî "Nizar"î le Bexda derkirdiwe. Em govare, govarekî siyasi Kurdî Erebi û heftane biwe.

Le 1959 da, beşî zimanî Kurdî le zankan Bexdakolici Adab danra, em hewbeş biwe le fikrey dananya, paşan ke beş dameziraw rēkewit le mangî yanze (noveber) 1959 Secadî bo be mamwesta lew beşeda, ziruff rojgor zor seyre, çünke yekem dersêkî resmî Kurdî le zankoyekda ew witiwe. 16 sal mamwesta biwe le zanko da.

ELAEDÎN SECADÎ
1915-1984

Le rojî damezrandnî korîzanyarî Kurd le Iraq de Secadî ewe be endam. Le salî 1974 be emîndarî ewqaf damezrawe le navçey otonomî de. Diway sê sal cênîşîn krawe. Secadî sê kur u sê kiçî hebu, belam be daxewe kurî gewrey Dana le şerî Iran u Iraq da kujrawe. Mamwesta le rojî 13.2.1984 le temanî 70 salida koçî kird.

Zorbey zorî xwendkarani mamwesteyani Kurd, ronakbirani ew 25 saley diwayî Kurdî Iraq le serdestî Secadî û be kitêbekani

● Yılbaşına bir kaç gün kalmıştı. Evde hiç alışık olunmayan bir hareketlilik, heyecan vardı. Evde çok seyrek rastlanan tartışmalar sıklaşmış, tartışmaların tonu da yükselmışti. Yılbaşı gecesinin hazırlıkları mı diyeceksiniz... yok! Hiç ilgisi yoktu. Yılbaşı gecesinin ismi bile anılmıyordu.

Aslında ambar bekçisi Ahmet'in evindeki tartışmaların benzeri bir çok evde sürüp gidiyordu. "KDV gelmeden bunu alalım, yok şunu alalım, veyahutta nasıl olsa da alacağız, bari KDV gelmeden alalım" diye bin bir eşyanın sözü geçiyordu. Evdeki konuşmalarda KDV ismi öyle bol geçiyordu ki, evin tek küçük kızının "baba şekere de KDV gelecek mi" sorusuna yol açıyordu.

KDV yangın olmuştu, canavar olmuştu. Herkes ondan mal kaçırıyordu; ne olduğunu tam bilmeden, kavramadan. Nereye gidilse KDV tartışmaları. Ekonomik konulara doğru dürüst birinci sayfada yer vermeyen, magazinli sansasyon gazeteleri bile, KDV'yi günlerce birinci sayfanın baş konusu ediyorlardı.

Televizyon, Radyo, basın konuya ilişkin eğitsel programlar vermelerine, halka açık bir dizi toplantılar düzenlenmesine rağmen keşmekeşlik son hızla sürüyor. KDV'nin sırı çözülemiyor.! Tam aksine kafa karışıklığı daha bir boyutlanıyor. Çünkü, yapılan açıklamalar çözümleyici olacağına birbiriyle çelişiyor, bir öncekini dışlıyor. Konuyla ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanlığınca yayımlanan "yol gösterici" bröşürde yeterli olmayınca, bunun üzerine yayımlanan tebliğatlar da diğerlerini yadsıyor. Bu ortamda çok sayıda "KDV şaşkınları" türedi.

Bunlardan biri Cumhuriyet Gazetesi'ne verdiği demeçte; "Allak bullak oldu işler, iki gündür doğru dürüst bir şey yapamıyoruz efendim. Doğru dürüst bir açıklama yapsınlar, biz de anhyalım. Turistler geliyor; Bunlara nasıl anlatacağız, KDV'yi işimiz zor. Güzel, anlaşılır bir şekilde bir açıklama istiyoruz. Yazılı bildiri mi dağıtacaklar, ne yapacaklarsa bir an önce yapsınlar. Bu işe hazırlıksız yakalandık. Milli Takım bile bir maç için iki ay önceden hazırlanıyor" diyordu. Bir kısım "KDV şaşkınlı"da bu işi kavrayamadıklarından ilk günlerde iş yerlerini açmayıp, etrafı gözetlemekle yetindiler.

Bu arada her şey KDV'leşti. KDV fıkraları, KDV'li manzaralar ve en önemlisi de "KDV gözaçıkları" türedi. Fatura kesmeden, vergi kaçakçılığı, henüz KDV konulmayan eşyalara veya KDV'ye tabi tutulmayan iş yerlerinde müşteriye KDV'li satışlar. Fotoğrafta gördüğümüz fatura da, bunlardan bir tanesidir. İstanbul'dan sağladığımız bir yemek fişi aslında KDV'siz satış yapılması gereken bir iş yerinde KDV'li keleşpaça

KDV HİKAYESİ VE KDV'LI KELLEPAÇA

GÜNAYDIN KEBAP SALONU			
İbrahim Cümbüş - M. Eren Sayın		№ 29786	
Ordu Cad. No. 282 Laleli - İstanbul			
Fatih V. d. GB-32503			
Tanzim tarihi			
Miktar	Malın Cinsi	Fıatı	Tutarı
	At. samur		200
	KDV		80
			280
Alıcı :			

satışını belgeliyor. Bu konuda şikayetler birbirini izliyor.

Ön hazırlıksız ve halkın zararına getirilen bu vergi sisteminin yol açtığı paniği de en güzel (!) bir biçimde itiraf eden açıklama, konuyla birinci derecede ilgili Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemeçin'in açıklamasıdır. "Ben Türk halkının zorluklara çabuk adapte olma yeteneğine inanıyorum. KDV korkusu kapıda, piyasada panik var, bu vergi uygulanamıyacak söylentilerine rağmen, KDV göreceksiniz kısa bir sürede oturacaktır." Bakan, "KDV göz açıları" nı yakalatmak için de 10 bin kişilik bir "KDV ekibi"ni kurduğunu da sözlerine ekledi.

KDV NEDİR?

KDV ile ilgili basında çıkan binlerce haber, yorumun hiç biri, tek başına KDV'yi anlatmakta yeterli değildir.

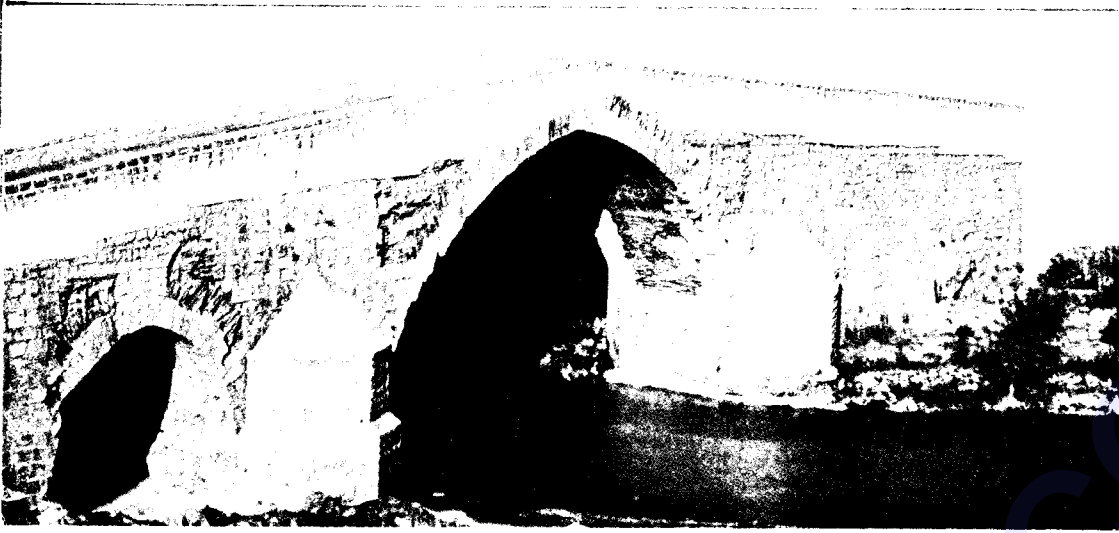
KDV'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, gider vergisi de kaldırıldı. Bu verginin kaldırılması, tekellere ham madde ve ithal mallarında yeni kolaylıklar sağladı.

Bu verginin yerine konulan KDV, tekellerin karlarını kısıtlamıyor. Tekeller bu vergiyi de maliyet üzerinde hesaplayarak mallarını aracıya satıyorlar. Aracı da karından hiç bir vergi kesintisi yapmadan bir aşağıya post alıyor. Bu işlemi, bir dükkan sahibinin şu sözleri çok güzel açıklıyor; "Altı bin fıralk iplik aldım, 600 lira KDV'ye verdim, ben de müşteriden alacağım, benim için sorun yok..."

Bir tüketicinin şu sözleri de, dükkan sahibinin söylediklerini tamamlıyor ve KDV'yi de anlaşılır güzel bir tanıma kavuşturuyor. "Çocuğa 500liralık kalem defter aldım, 50 lira vergi verdim. Bu benim için 50 lira zam demektir, ben kime ne satacağım?"

İşte KDV budur. Yani emekçi kesimler için, şaşırtıcı ambalajlarla örtülmüş % 10'luk yeni bir zam paketidir. Bu karmaşık vergi sisteminin uygulanması uzun bir süreyi kapsayacaktır. Vatandaş da % 10'luk bu genel zammın yanında keleşpaçanın bile KDV'sini ödeyerek % 10'luk bir oranın çok üzerinde Özal ekonomisinin faturasının bedelini ödeyecektir.

okuyucu mektubu

Değerli Yoldaşlar:

• Hepinizin yeni yılını yoldaşça duygularla kutlar, üstlenmiş olduğunuz ağır ama sorumluluk gerektiren görevlerinizi yeni bir yıla girerken daha başarılı bir biçimde sürdürmenizi temenni ederim.

Armanc'ın 56. sayısında S.Lewend yoldaşın, bir derginin içeriği üzerine kaleme aldığı öneriler üzerinde titizlikle durulmalı. Bu öneriler, Armanc dergisinde somut ifadesini bulmalıdır. Kısa zamanda Armanc dergisinde fotoğraf köşesi açılmalıdır.

Sizlere iki adet renkli fotoğraf gön-

deriyorum. Bunların yayımlanmasının masraflı olacağını bilincindeyim. Bu nedenle yayımlamasanız da olur. Bu resimler Diyarbakır'ın Çermik ilçesinde tarihi öneme sahip olan Haburman Köprüsü ve sıcak su kaplıcalarının resimleridir.

Haburman Köprüsünün tarihi çok eskilere dayanır. Bu köprünün yapımı, Kürt halkının yapı alanındaki ustalıklarını ve becerilerini tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor. Sömürgeci Türk devleti, diğer yörelerimizdeki eserlerde olduğu gibi buna da sahip çıkmakta ve bu tarihi yapının kendi atalarınca yapıldığını id-

dia etmektedir. Ne utanç verici bir şey değil mi? Köprü, adını Haburman köyünden almaktadır.

Sıcak su kaplıcaları da oldukça eskidirler. Buraya her taraftan turistler, hastalar gelmekte ve döviz bırakmaktadır. Gelen gelirlere yöre halkı hiç yaramaz. Yöreye yatırım yapılamaz. Gelirler, sömürgecilerin ve onların ülkemizdeki işbirlikçilerinin kasalarına girer.

Bu böyle devam etmeyecek. Ülkemiz sömürge olmaktan kurtulacak. Yenilgi sömürgecilerin zafer halkımızın olacak.

M.Çermug

•Kongra Federasyona Komelên Kurdistan ya 5 an di nabîna 26 û 27 ê meha Çilyê Paşin de çêbû. Di kingre de li ser nave deh komelan 30 nûner û li gel van jî gelek mêvan û kesên guhdar pêşdar bûn. Kongrê di van her du rojên paşî de niqteyên girtibû rojeva xwe neqedand û lewra jî kongre bi heftakî pêş de hate avêtin. Di van hersê rojan de nûner li ser kar û barên federasyonê û li ser kêmasî û vatiniyên wê sekinin. Bi taybetî di warê endametiyan komelan de raberizandinên dûr û dirêj çêbûn. Di pê van raberizandinan re jî gelşên di nabêna hin komelên endam jî ji navê ranebûn û lewra jî kongre biryarek girt ku, di meha Hêzîranê de konkreaka din ya istisnâî bê çêkirin. Sebebê vê

*kongra
federasyona
komelên
Kurdistan
çebû*

biryarê jî ev bû ku, hin komelên derên federasyonê mane bi vî kês têkeve wan jî ku karibin bibin endam. Ev biryar bi dengê hemû nûneran ve hatin sitandin.

Di piştî vê biryarê kongrê, rojeva xwe da domandin û organên (Komîta Karger, Komîta Çavdêr) xwe na hemû hilbijart. Li gor destûra federasyonê Komîta Karger di nav xwe de serok, sekretar, berpirsiyarê malî û berpirsiyarê Berbang ê hilbijart. Serokê federasyonê jî komela me (YKDK) hate hilbijartin.

Kongrê piştigiriya xwe bi gelê Kurd û têkoşina wê ya li her çar perçên Kurdistanê û hêzên aşitîyê re diyar kir û li dij hêzên împeryalist, nijadperest derket û êrîşên wan yên li ser gelên bîndest protesto kir.

NEWROZ

PÎROZ BE!

• Newrozek din jî hat! Em dîsa li welatên xerîb di rojên tarî de lê bi hevîyên rojên azad û ronî Newrozê pîroz dikin.

Di gel gişt gelş û kulan, cêjna me ya netewî, Newroz sal ji salê hîn xweştir û geştir tê pîroz kirin. Êdî xebatên haziriya Newrozê çend meh Newrozê dest pedikin. Her ku Newroz nezik

dibe, xebat ji geştir u zedetir dibe.

Isal xebata Newroze ji Çileyen Paşm dest pekir. Xebat roj ji roje peşvetir diçe. Komite ten avakirin, bername hazir dikin, komike govent u muzike xwedane direjin.

Li Kurdistanana Tirkîye isal ji Newroz di hoyen dijwar de we were pirozkirin. Xebaten Newro-

ze di rewşek gelek dizî de be kirin. Di heyva Adare de, leşkera Tirk li kolenen bajaran u meydana gundan, li her gave betir we xwane bikin.

Li Kurdistanana Iran u Iraçe Newroz di qadek deng da be ji di hoyen azad, di bin siya peşmangan da de be pirozkirin.

Li Kurdistanana Suriye ev sere çend sala ye ku Newroz, her çiqas resmîyete de qedexe be ji, le ji pirozkirina we re çav te girtin. Isal ji ger bi vi rengî be, li hemu bajar u gunden Kurdistanane u bajaren ku Kurd le dijin, Newroz hîn geştir we be pirozkirin. Bajarekî wekî Oamşloye sed hezar kes le bicive u bi yek dil u bi yek armance Newroze we pirozbikin.

Li Ewropa ji ew cî u waren ku Kurd le dijin, we Newroz le pirozkirin.

Li Almanya Federal, li sere Sibate de roj u bernamêyan Newroze kîvş bu.s KKDK (Federeasyona Komelen Karkere Kurdistan) afîşek li ser Newroze çapkir. Bername, tarix u cîyan ku we Newroz ben pirozkirin hemu peşkeşkirin.

KKDK 2 e Adare de li Hanower u di 16 e Adare de ji li Kolne bi bernamêyek dewlement we Newroze piroz bikin.

KOMKAR wek her sal, isal ji Newroze li Almanya Federal bi hez we piroz bike. KOMKAR, di meha Çileyen Paşm de belavokek, bi Elmanî, Kurdî, Tirkî belav kir. Di belavoke de mena Newroze, di hoyen îroyin de çî ye u em di kjan rewşe de Newroza 85 an piroz dikin, dide xweya kirin. KOMKAR, isal we Newroze di çar bajaren Almanyaye piroz bike. Di 2 ye Adare Berlina Rojava, di 9 e Adare Hamborge, di 16 e Adare de li Duisburge u di 23 e Adare de ji li Munchene.

Di 23 e Adare li Swede ji Newroz we be pirozkirin. We şeve ji we wek salen buhurî we Federasyona Komelen Kurdistanane amade bike. Ji bo xebata Newroze Federasyone komitek hilbijartîye. Di bin gerandina ve komite xebate Newroze ten domandin.

NEWROZ PIROZ BE!

Pakistana sığınmak zorunda kalan Afganlı karşı - devrimciler, emperyalist ülkelerin yoğun desteğini almakta

Yalanlar umut kaynağı olamaz

• Dünya, yeni gelişmelere, değişimlere, yeni olaylara sahne oluyor. Emperyalist ve Sosyalist sistem arasında süregelen çok yönlü mücadele, dünyanın değişik ülkelerinde, değişik alanlarda bir çok olgunun oluşmasını sağlıyor.

İleri kapitalist ülkelerde işçi sınıfının anti-tekel mücadelesine, değişik bağımlılık ilişkileri içinde bulunan halkların emperyalizme ve sömürgecilğe karşı mücadelesi eklenince, emperyalizm tüm sömürücü, talancı saldırgan niteliğine rağmen geri çekilmek zorunda kalıyor.

Çürüyen, gerileyen, kaçınılmaz sonuna hergün biraz daha yaklaşan emperyalizmin, özellikle yayın ve diğer propaganda araçları üzerindeki denetim gücü son olaylarla bir kez daha açığa çıktı. Elinde tuttuğu geniş yayın ve propaganda araçlarıyla dünyanın her tarafına "Sovyet işgali", "Sovyet mezalimi" ve direnen müslümanlar (!) üstüne koparılan yaygara, üretilen yalanlar sınır tanımaz ölçülere ulaştı.

Emperyalist ülkeler, basın ve yaygın organları yalanları abartarak veriyor. Bunun en güzel örneği, Federal Almanya'da yayın yapan ZDF-2. programında hazırlanan "Heute Journal" bölümünde Sovyetlerin, Afganistanı 5 yıllık işgali üzerine, Federal Almanya'ya iltica eden karşı devrimci Afganistanlılarla bir röportaj yayımlandı. Röportajda çok ilgi çeken yan ise şöyle idi:

Sırtı kameraya dönük olan bir Af-

ganistan'lı, röportaj yapanın sorusu üzerine "Neden sırtınızı kameraya dönmüşsün"? Afganlı'nın cevabı ise, "şayet yüzümü kameraya çevirsem, Federal Almanya'da Afganistan konsoloslugu temsilcileri yüzümü görüp, ülkemde ailem üzerine baskı yapacaklar."

Evet insancıl olanlar için çok düşündürücü bir şey ve ben merakla programa devamla baktım, bu sefer aynı kişi diğer Afganlı mültecilerle bilardo oynarken kameraya yüzünü göstererek konuştu. Pes doğrusu, üretilen bu kadar yalan ve sahtekarlıklara.

Sovyetler Birliği'nin askersel desteğinin hukuksal ve maddi temelini Aralık 1978'de Afganistan ile SSCB arasında imzalanan "Dostluk-Dayanışma ve İşbirliği anlaşmasıydı.

Nitekim 13 Ocak 1980 tarihli Pravda gazetesinde Brejnev "başka türlü davranmak Afganistan'ı emperyalizme av olarak bırakmak olurdu. Nitekim, insan özgürlüğünün boğulduğu başka bir Şili yaratılması engellendi" diyor-du.

Devamla:

"Orada olan şudur; biz yeni Afganistan'ın ülkenin ulusal bağımsızlığının, özgürlüğünün ve onurunu, dışardan tezgahlanan silahlı saldırılara karşı savunması için yine onun hükümetinin isteği üzerine yardım ediyoruz"

Dostça Selamlar
Seyit Alan
Federal Almanya

ÜRDÜN ÖĞRENCİLER BİRLİĞİ 4. OLAĞAN KONGRESİ BAŞARIYLA SONUÇLANDI

• Ürdün Öğrenciler Birliği 4. Olağan Kongresi 22.12.1985 günü F.Almanya'nın Köln şehrinde yapıldı. Kongrede, Birliğin bugüne kadar yapılan çalışmaların değerlendirildi. Ürdün'lü öğrencilerin F.Almanya'daki durumları gözden geçirildi.

Farklı uluslardan konukların katıldığı Kongrede Filistin Öğrenciler Birliği, KSSE, VFS-Irak Öğrenciler Birliği ve KKDK Dernekleri Federasyonu temsilcileri birer konuşma yaptılar.

Ürdün Öğrenciler Birliği adına yapılan konuşmada Kürdistan sorununa değinildi ve şöyle dendi; "Kürdistan halkının kendi kaderini tayin hakkı doğrultusunda verdiği savaşımı destekliyoruz."
Armanc Köln Muhabiri

"KÜRDİSTAN'DAKİ KATLIAMLARA SON", "GENEL AF" ve "POLİTİK TUTUKLULARA ÖZGÜRLÜK" PANKARTLARI TÜRKİYE TV'SİNDE SANSÜRE UĞRADI

• Hamburg şehrinde yapılan futbol lig karşılaşmasında büyük boy "Kürdistan'daki katliamlara son", "Genel Af" ve "Politik tutuklulara Özgürlük" pankartları yığınların dikkatlerini üzerine topladı.

Lig karşılaşması nedeniyle Türkiye Televizyonu'nda naklen yayınlanan maç milyonlarca insan tarafından izlendi. Bu nedenle de birlik pankartlarımız sık sık sansüre uğratıldı. Pankartlarımızın geçtiği bölümler karartıldı.

Birliğimiz, "Kürt Halkı ve Politik Tutuklularla Dayanışma Gecesi" düzenledi. Gecemizde Alman Komünist Partisi (DKP) ve Yeşiller Grubu (GLA) adına konuklar katıldılar. Konuklar, konuşmalarında Kürt ve Türk halklarının faşizme karşı mücadelesini desteklediklerini, Irak Kürdistanı'na yapılan saldırının kınandığını, Almanya'nın Türkiye'ye yaptığı yardımlara kesinlikle karşı olduklarını belirttiler.

Gecemizde, Cigerxwin'den ve Nazım Hikmet'ten okunan şiirler, Kürdistan üzerine gösterilen film, ozan ve folklor ekiplerimiz geceye ayrı bir renk kattı.

Armanc Hamburg Muhabiri

Eger ku ji qeze be eze nas bikim

• Di demek ku li Kurdistanê urfî îdare hatiye îlan kirin û cardin wek hertim, seyda kesên welatparêz û şoreşger despêkiriya de; ger bîna welatparêziyê jî ji yekî bê, tavilê tê girtin. Kesên tén girtin jî, hemuyên wan di girtîgeha Diyarbekrê ya leşkerî de tén kom kirin.

Malşaxkirin û girtinên li hemû bajarên Kurdistanê dibin, li Qezê (Ehlen Qiziltepe, ji Qiziltepe re dibêjin Qezê. Hemo ji Qezê ye) jî dibê. Li Qezê jî her roj bê hejmar kesên şoreşger û welatparêz tén girtin. Rojekê ji rojan bi gelek kesî re, Îsmetê Bira jî tê girtin. Îsmetê Bira, Merivekî gelekî feqir, bê kes û hinekî jî li serî (dînok) bû.

Îsmet, ne ji şoreşê tişt fam dikir û ne jî ji şoreşgeriyê. Lê dema ew girtin, di cî de bi têsizê xeber dan Diyarbekrê û gotin "Me îro seydek mezin kir, merivekî Kurtçû û komunîst' girt. Em bawer in wê bi girtina Îsmet gelek tişt ronî bibe"

Wek hemû girtiyan, destên Îsmet jî li kelemçê xistin, kirin erebak leşkerî û birrek pûlis û leşker jî bi dorê xistin û ew jî rakirin Diyarbekrê. Li Diyarbekrê Îsmetê Bira çendakî di hefsê de ma û di dû re derxistin mahkemê.

Hakim dosya Îsmet dabû ber xwe, pel bi pel, bi ser hev ra diqeliband û di bin re jî tim yekcarîna serê xû dihe-

jand; fena ku bibejê "him... tu ha... dixwazî Tirkîyê perçekî" Wer xuya bû ku sêcê Îsmetê Bira pîr giran bû.

Ji nişkave hakim serê xû bilind kir û ji Îsmet pîrsî:

– Tu Mao nasdikî ?

Tercumên ji Îsmetê Bira re pîrsa hakim wergerand Kurdî: "Hakim beg dibêje ku, tu Mao nasdikî ?"

Îsmetê Bira got:

– Wele hakim beg, eger ku ji Qezê be eze nas bikim, lê belê ji gunda be, bi serê te be ez nasnakim.

Reşoyê Qerejdxî

FAŞİST TÜRK FEDERASYONU KAN DÖKMEYE DEVAM EDİYOR

• F. Almanya da Türk Federasyonun' da kümelenen faşist militanlar, cumtanın devrimci, ilerici, demokrat çevrelere açtığı savaşı, Avrupa koşullarında sürdürüyorlar. Bu saldırılarla KKDK savaşçılarından Nezir Şeker, FİDEF üyesi Celallettin Kesim ve Neşet Danış şehit düştüler, onlarca devrimci, demokrat ise yaralandılar. Bu saldırıların sonucundan FİDEF'in aktif üyelerinden Zeki Sonracı hedef seçildi.

7 Ocak 1985 gecesi çalıştığı VW Fabrikasında evine dönmekte olan Zeki Sonracı, çevrede faşist Türk Federasyonunu imzalı bildiri dağıtmakta olan bıçaklı, zincirli bir grup faşistin saldırısına uğradı. Saldırı sonucunda Zeki Sonracı'nın elmacık ve çene kemiği kırıldı, kolu

omuzundan çıktı, kafatası çatladı ve aldığı bıçak darbeleriyle akciğeri parçalandı. Zeki ağır yaralı olarak hastahane de yoğun bakım altındadır.

Olay kısa bir süre içerisinde her tarafa yayıldı. Kamuoyu olayı nefretle karşılarlarken, ilerici, devrimci çevrelerde ise, sert tepki ve protestolara yolaçtı. Alman, Türk ve Kürt ilerici, demokratik örgütler olayı kınayan açıklamalarda bulundular. Olay sonrası toplanan Hannover Halkevi, Hannover Türkiye Gençler Birliği, KKDK-Hannover, KOMKAR Hannover Çalışma Grubu, Birlik Yolu Hannover, GERÇEK DK Helmstedt örgütleri tarafından düzenlenecek, Proleter Dayanışma Hannover, TKKKÖ Hannover sempatanları tarafından desteklenecek faşist Türk Federasyonunu Protesto Mitingine çağırıyor.

"Bu olay bir raslantı değil, önceden planlanmış kalleşçe bir tertiptir. Zeki arkadaş neden hedef seçilmiştir? Çünkü arkadaşımız barış için, halkların kardeşliği, işçilerin birliği için, ülkemizin aydınlık geleceği için mücadele ettiğinden, özellikle ülkemizde 6 sol partinin geçtiğimiz günlerde oluşturdukları 'SOL BİRLİK'in ateşli bir savucusu olduğundan ötürü hedef seçildi. Bilindiği gibi, 'SOL BİRLİK', daha kurulduğu günün ardından gerici-faşist çevrelerin tepkisini üzerine çekmiştir."

Bildirinin daha sonraki bir yerinde de şöyle denilmekte; "Ülkemizin demokrasi güçleri Zeki Sonracı kardeşimize kalkan ve daha nice yurtseverin kanına girmiş faşist penceleri eylem birliklerini daha da yükselterek ve koyun postuna bürünmüş bozkurtların maskelerini düşürerek kıracaktır."

Bildiri aynı zamanda bir çağrıydı da. Alman, Türk ve Kürt işçilerini 12 Ocakta, Hannover Halkevi, Hannover Türkiye Gençler Birliği KKDK-Hannover, KOMKAR Hannover Çalışma Grubu, Birlik Yolu Hannover, GERÇEK DK Helmstedt örgütleri tarafından düzenlenecek, Proleter Dayanışma Hannover, TKKKÖ Hannover sempatanları tarafından desteklenecek faşist Türk Federasyonunu Protesto Mitingine çağırıyor.

Miting ve yürüyüşe 800 civarında Türk, Kürt ve Alman anti-faşist katıldı. Yürüyüş Klagesmakt Meydanı'ndan başladı, Aşağı Saksonya İşçileri Bakanlığı önüne kadar sürdü. Bakanlığın önünde yapılan bir konuşmadan sonra, dört kişilik bir komite tarafından faşist Türk Federasyonunun kapatılmasını içeren bir mektup İşçileri Bakanlığına verildi.

Hannover Armanc Muhabiri

Kurdnasê bi nav û deng

Qanatê Kurdo

• Di nava gelê Kurd de meriv hene, ku emrê xwe bê hevşandin pêşkêşî pêşdeçûn û gulvedana medeniyeta gelê me kirine. Yek ji wan merivan doktorê ilmê filolojiyê, akademîke Akademiya Kurda ya Komara Iraqê, endamê Enstîtuya Kurd li Parisê hurmelî Qanate Kurdo ye.

Qanatê Kurdo di jiyana xwe de ji bo bi rastî ronîkirina pirsê dîrok, zman, zargotin û etnografya gelê Kurd xebat kiriye.

Qanatê Kurdo di 12-ê Ilonê sala 1909-an de li gundê Susizê (giredayî Qersê ye) ji diya xwe bûye.

Bextê Qanatê Kurdo mîna bextê wan hezaran Kurdan bû, ku ji xezeba Roma reş filitî, xwe gihandin Kafkasê, li wir sitar bûn û piştî testîqbûna qeyda wan î Sovyetê re bi xemxuriya Partiya Komunîst û hukûmeta Sovyetê, dest bi jiyaneke teze kirin û di demeke kurt de gihîştin halekî bilind.

Ew di sala 1878-an de, dema şerê Urîs û Osmanî ji zordariya Roma reş direvin û tene bajarê Qersê ku wî wextê gihîştibû Rûsyayê, lê gava sala 1918-an leşkerên Tirkîyê dikeve Qersê, ew wê çaxê mecbûr dibin malavayê xwe bihêlin û direvin Ermenîstana rohilatê.

Dê û bavê Qanatê Kurdo-Xezala Nadir û Kurdoyê Keleş-tenê nehya Axbaranê û li cem qewmê xwe star dibin. Lê Ordîya Romê dikeve Axbaranê jî; mêr kuştin, xortan birin hêşiriyê, mal û hebûn talan dikirin. Tenê ji malbata bavê Qanatê Kurdo 32 mêr tenê kuştine.

Bavê Qanat, ku meherekî ji xezeba Romê filitîbû, ji destê belengaziyê û birçibûnê kurê xwe Qanat û brazîyê xwe Reşîr dibe bajarê Tîblîsê. Lê sala 1921-e ew diçe rehetê. Qanat û kurapê wî Reşîr tenê dimînin.

Wan salan di bajarê Tîblîsê de bi sedan sêwiyên Kurdên êzîdî mîna Qanat hebûn. Û Qanat, wek sêwiyên mîna xwe sol boyax dike û bi wî awayî nanê rojê peyda dike

Pey sazûna dîwana Sovyetê re di Komara Pişkabkazê de ji bona pareke gelê Kurd jî rê-dirbê teze vebûn. Li bajarê Tîblîsê ji bona zarokên Kurdan dibistaneke sevbiheryê vebû. Serokê vê dibistanê, dost û pêşewtiyê medeniyeta gelê Kurd, Zazo bû. Navê Zazo vê tam Hakob Gazarvan bû, lê Şagirtan jere digotin "Ano" Zazo bi xwe ji bo ve dibistanê kitêb nivisibû û bi vê kitêbê jî ders dida.

Qanat pênc salan di vê dibistanê de dixwîne. Ew nava rojê diçû dersê, lê evaran sol paqij dikir. Ew vê dibistanê meha Ilonê sala 1928-an temam kir û bi renama (pêşniyara) Komîta Merkezî ya Partiya Komunîst ya Ermenîstana, Qanat bi tevî heşt xortên Kurdên din diçe bajarê Lenîngradê û dikeve fakulta pala li rex Instîtûta Zimanên Rohilata Zêndî. Pey temamkirina fakulta pala, ew li Unîversîta (Zanîngeha) Lenîngradê, fakulta ziman, edebiyat û tarîxê (dîrokê) qebûl dibe. Di Unîversîte de dersdarên Qanat, rohilatzanê bi nav û deng Nikolay Mar, Hovsep Orbelî, Aleksandîr Freyman û gelekêd din bûn. Qanate Kurdo, xwendina xwe ya unîversîte di sala 1936-an de bi dîploma dereca pêşîn temam dike.

Divê bê gotine, ku jêhatî û zîrekîbûna Qanat zû hate kifşkirin û di sala 1932-an de hej xwendekariya xwe de destpêkir û darsa Kurdî ji bo xwendekarên pey xwe da. Lê sala 1933-an gava ew xwendekarê kursa (sinifa) sîsêyan bû, ew bi tevî hevalên xwe miqala (gotara) xwe ya ilmî (zanistî) ya pêşîn di kovara "Revolusya û Pîsmenost" de çap kir. Çapkirina miqala wî ya di derheqa kategorîya cisna di zimanê Kurdî de, di nava îranîzanan de qewmandineke gelekî mezin bû. Îranzanê Akademiêk yê Sovyetê Abaevê heja miqaleke xwe de weha dinivîse: "Em kubar in, serbilind in, ku ev pirs cara pêşîn li kenerê çemê Nevae, kurdzanên Sovyetê safî kirin."

Pey van gavên ilmî yên heja,

serokê Kafedra Iranzanî ya Unîversîta Lenîngradê Profesor Aleksandîr Freyman, Qanat wek aspirant di kafedrayê de dihêle. 12 roj berê Şerê Cihanê yê Didwan, Qanat disertasya xwe ya bi navê "Çêkirina feled (lêkerên) bargirani di zimanê Kurdî de" çap dike.

Sala 1942-an Qanat ji Lenîngrada hesarkerî dertê û bi rezadîlî diçe pêşenyê. Ew li wir wek zabitê teknîk yê topvan şer dike. Heta roja dawiyê Qanat li dij faşîstên Alman şer dike û ji bona mêraniya xwe "Stêrka sor" û bi gelek medalên din ve tê bi rêvekirin.

Qanatê Kurdo, ji sala 1945-an heta 1953-a li fakulta Unîversîta Lenîngradê li ser navê Idonov darsa zimanê Kurdî dide. Gelek şagirtên wî van salên dawiyê bûne kurdîzan û îranîzanên eyan. Ji wana yê bi nav û deng Margarîta Rudenkolya rehetî, doktorê ilmê filolojiyê kurdîzan Ruslan Sabolov, doktorê ilmê filolojiyê îranîzan Vîladîmîr Lîfşîk û h.w.d.

Qanatê Kurdo, di sala 1946-an de li Instîtûta Rojhilatzanîyê dest bi lêkolîna (lêgerîna) ziman, dîrok, etnografya û zargotina gelê Kurd dike. Qanat, ji sala 1933-an heta niha ji sedî zêdetir monografya, kitêb û di derheqa pîrsên kurdîzanîyê de miqalên cuda cuda nivisiye û çap kiriye.

Qanatê Kurdo ji bo dibistanên Kurdên Yekîtiya Sovyetê jî heşt rêzîmanên zimanê Kurdî çap kirine.

Xebatê Qanatê Kurdo ya ilmî ya li ser hîmê zaravê kurmançî bi navê "Gramatîka Zimanê Kurdî" di sala 1957-an de bi zimanê Rûsî çap bû. "Fehenga Kurdî-Rûsî" di sala 1960, "Gramatîka Zimanê Kurdî Li ser Zaravên Kurmançî û Soranî" di sala 1978, "Fehenga Kurdî-Rûsî (soranî) di sala 1983-an de çap bûn û ji alî rojhilatzanayên bilind ve hatine qîmetkirin

Qanatê Kurdo, di sala 1959-an de bi tevî akademîk Hovsep Orbelî ve li Instîtûta Lenîngradê ya Rojhilatzanîyê Akademiya Îlmê Koma Kurdzanîyê saz dike

û ji we salê heta niha serokiya wê komê dike.

Keda Qanatê Kurdo li ser amadekirina kadirên kurdzaniyê gelek e. Ew niha li welatê me li bajarên Lenîngradê, Moskovayê, Aşxabadê, li derveyî welat jî li Îraqê, li Almanya Rojavayê û li Swêdê li ser pirsên kurdzaniyê yên cuda cuda mijûl dibin.

Nav û dengê kurdzanê rûspî yê Sovyetê ne tenê li Yekîtiya Sovyetê û li Kurdistanê, lê belê li welatên din jî bela bûye, xebatên wî yên ilmî hatine naskirin û bilind qîmetkirin.

Di sala 1970-î de gava li Komara Îraqê Akademiya Kurda hate saz kirin, Qanatê Kurdo jî bil imldarên Îraqê yê pêşîn bû, ku wek akademîk hate hilbijartin. Ew bû endamê Înstîtuta Kurd ya Parîsê. Qanatê Kurdo evîndarê ziman, dîrok û medeniyeta gelek xwe ye. Imdarê 75 salî îro jî bi dil û can li ser pirsên kurdzaniyê yên cuda cuda dixebite. Monografya wî ya "Lêgerîna Zaza", "Kurdên Ezîdî", "Tarîxa Kurdzaniya Êrsete û Sovyetê" û gelek mîqalên wî yên din li çapxanê ne

Vê gavê hin planên imldarê bi nav û deng hene. Ew di derheqa xebata xwe de wiha dibêje;

'Niha di pêşiyê me de sê pirsên ferz hene. Van salên paşin min fikra amadekirina du ferhengên kir; Kurmancî-Soranî û Soranî-Kurmancî. Ji bo ku kurmanç û soran rind ji hev fam bikin, zimanê wan nezîkî hev be. Loma jî me rê tê ra dit, ku ferhenga Rûsî-Kurmancî-Soranî binivîsin. Ji bona vê yekê me komek saz kir. Di vê komê de ji bil min sê şagirtên min, Lera Yusufova, Kerîm Eyûbî û Îrina Smîrnova dixebitin. Me îdî dest bi xebatê kirin. Me dest bi xebateke din jî kirine; "Lêgerîna qebel(qebile) û eşîretên Kurda". Di bendê de me nivîsiyê "Peydabûna Milletê Kurd", hukûmat û dewleta me vê xebatê gelek laîq dibîne û wê zû çap bike.

Wan rojan ji bo 75 saliya Qanatê Kurdo, li beşa rojhilatizaniyê ya Înstîtuta Lenîngrade Ya Akademiya Ilmî ya Yekîtiya Sovyetê civînet hate kirin. Di civînê de serokê vê beşê Yurî Petrosyan, silavên germîn pêşkêşî Qanatê

Kurdo kir û dilxweşiya xwe ji bo xebata 75 saliyê hêja ya li ser kurdzaniyê nîşan da. Pey re Qrdixanê Celîl, emirnivîsara dîrektorê vê beşê û nurozname kollektîvê xwend. Di van nivîsaran de xebata Qanatê Kurdo gelek bi bilindî hatibû bi qîmetkirinê.

Serokê Kafedra Iranzaniyê ya Unîversîta Lenîngradê ser navê Îdaneb, akademîk Nikolay Bogoyobov weha got;

"Fakulta me qedrê wî hem wek xwendekarê xwe hem jî wek lektorê xwe û wek serokê kurdzaniyê yê welatê me digre. Ez li ser navê xwe û navên hogirên xwe 75 saliya wê pîroz dikim".

Di civînê de şagirtên Qanatê Kurdo, doktorê ilmê filolojiyê Viladîmîr Zîfşîş, serokê beşa îranzaniyê O. Akîşuşkîn, wek mêvan jî Înstîtuya Etnografyayê Olza Danîlevîc, Rûjkevîc û h.w.d. jî beşdar bûn i giramiyên xwe ji bo xebata Qanatê Kurdo pêşkêş kirin.

9.12.1984
Hesoyê Uso

SOL-BİRLİK'İ DESTEKLEMEK, HALKIMIZA

Baştarafı s. 5'de

ludur. Halklarımıza karşı duydukları tarihsel sorumlulukla 6 sol partinin attıkları SOL-BİRLİK adımı işte böylesi ciddi ve tarihsel bir adımdır. Zaten olanaklı olandan başlanmadan olması gerekeni başarmak olanaklı değildir.

Tüm bu olumsuz gelişmelere rağmen, başta devrimci demokratik güçler olmak üzere, tüm anti-faşist güçlerin, güçlerini birleştirmelerinin nesnel koşulları vardır. Bu koşullar en geniş anti-faşist güçlerin birliğini zorunlu kılıyor. Her sol örgüt, hatta kişiler bu zorunluluk karşısında tarihi sorumluluklarını yerine getirmek zorundadırlar. Faşizmin hergün giderek artan zorbalığı karşısında, güçlerini birleştiren 6 sol parti, işte böylesi tarihi bir sorumluluğunun gereğini yerine getiriyorlar. Diğer demokrasi güçlerinin, 6 sol partinin birlik çağrısına olumlu yanıt

verecekleri kanısındayız.

Faşist diktatörlük kendiliğinden defolup gitmeyecektir. SOL-BİRLİK'in deklarasyonunda da kaydedildiği gibi, "işçi sınıfının, köylülüğün, diğer emekçi halk kesimlerinin mücadelesi yükselmeden, anti-faşist geniş demokrasi güçlerinin eylem birliği sağlanmadan, Kürt ve Türk emekçilerinin ortak mücadelesi olmadan, bu diktatörlüğü yıkmak mümkün değildir."

Öyleyse, halklarımızın ortak mücadelesinin örgütlenmesi yolunda atılan SOL-BİRLİK adınının daha da ilerletilmesi için faşist diktatörlüğe karşı olan tüm sınıf ve katmanların çıkarlarını yansıtan Demokratik Güçbirliği Platformu'nun hedeflerinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda çaba göstereyim.

KOMÜNİZME KARŞI HAÇLI SEFERİ

Baştarafı s.9'da

lerine rağmen, İsveç'ten üç emekli generalin böyle bir toplantıya katılmaları oldukça tuhaf karşılandı.

Karl Erik Holm'un anlattıklarına göre, tartışmalar daha ziyade Batı Avrupa, ABD ve Latin Amerika ülkelerinin Karaiplerde ortak askeri manevralar yapmaları üzerinde yoğunlaşmış. Toplantıya katılan ülkelerin, Doğu Bloku'na karşı ortak menfaatleri olduğunu da ekleyen Karl Erik Holm, Küba'nın anahtar rolü oynadığını, tartışmaların Küba üzerinde yoğunlaştığını belirtti.

Dagens Nyheter gazetesinin sorularını yanıtlayan Karl Erik Holm;

-Kuba lideri Fidel Kastro'nun öldürülme önerisini yapan bir delegenin önerisini geri çevrildiğini de doğruladı.

NEMRI BO ELAEDIN SECADI

Dumahik ji rupel 15

ew perwerde kirawin yan le Zanko şagirdî Secadî bune. Her weku mamwesta le kurtey basî jiyanî delêt xerikî rojname û govar derkirdin biwe, le "Gelawej" da witarî zorî bilaw kirdiwe, belam ke le 1948 govarekî siyasi Kurdî û Erebi derkird. Zor azayane bergurî le birû bawerî demokrati û mafî gelî Kurd kirdwe. Elaedin Secadî ta ew rojey dilî gewrey westawe, xamey her le kar biwe bo Kurd û Kurdistan. Be ewey xwêneran, ewaney çawyan be zor bey berhemekani mamwesta ne kewtiwe, be taybetî bîra Kurdekanî Kurdistanî bakur, ême listey ew kîtebane bilaw dekeynewe Secadî nusiwyetî û çapî kirdin. Bê guman eger hemu nusînekani Secadî çap bikrêt jûmarey degata sî (30) cizm. hiwadarin rojek bêt ke ew erke bête cê.

Hezar silaw le giyanî pakî mamwestay gewreman Elaedin Secadî nemir.

Emeş kare çapkirawekani:

- 1- Mejuî Edebi Kurdî. Çap I, Bexda 1952 çapî II, 1971. 1.634 laper, II. 706 laper.
- 2- Nawî Kurdî. Ferhengeke Bo Nawî kur kiç be Kurdî. Bexda 1953. 28 laper.
- 3- Geştêk 1e Kurdistan da. Bexda 1956. 146 laper.
- 4- Reştêy Mirwarî. Heşt(8) cilde. Cildî 1 le safî 1957 derçiwe, cildî 8'em le safî 1983

بدل الاشتراك لكل
فلس دينار
٢٠٠٠ داخل ال
٢٠٥٠٠ خارج ال

بیتا بدارو الرید رقم ١٤٣٣
سبوعیة سیاسیة جامعة تصدر بال
العربیة والاشیة
NIZAR
A Weekly Political Review
shed in Baghdad in Arabic
العدد ١
حبا و رئیس تحریرها
علاء الدیة سوادى
مدیرها المسؤل
مجموع السرى
الاد

للكل عامود ٣٠٠ فلس

For sample copy NIZAR e, le gel weney bergi çend kîtebeki
Mamwesta Elaedin Secadi

- 5- Şoreşekani Kurd. Bexda 1959. 364 laper.
- 6- Hemîşe Behar. Komele çirokî xomalye. Bexda 1960. 112 laper.
- 7- Destur û Ferhengî Kurdî-Erebi-Farisi. Bexda 1962. 140 laper.
- 8- Edebi Kurdî Nawî L'ekolînewe Le Edebi Kurdî. Bexda 1967. 348 laper.
- 9- Nîrx Şması. Bexda 1970. 144 laper.

- 10- Du Çamekey Nalî û Salim. Bexda 1973. 144 laper.
- 11- Kurdwarî. Bexda 1974. 404 laper.
- 12- Deqekani Edebi Kurdî. Bexda 1978. 124 laper.

*EMCED ZEHAWI: Be şarî gewrey Iraq dejmêret, xo y Kurd biwe.

ULUSLARARASI STOCKHOLM...
Baştarafî s. 4'de

rat Partisi Millet Vekili Hans Görän Frank, kendisinin kişi olarak buna karşı olmadığını fakat konferansın Türkiye'nin geneli için geçerli olan sorunları tartıştığını, bunun Kürtleri de kapsadığını vurguladı.

Daha sonra IOB-DER 76-78 Genel Sekreteri Mustafa Düzgün'de söz alarak, Yeşilgöz'ün önerisine katıldığını ve bunun mutlakla sonuç bildirisi şeklinde eklenmesini istedi. Gerek Yeşilgöz ve gerekse de Düzgün'nün konuşmaları, konferansa katılan bazı delegeler ve dinleyiciler tarafından büyük bir coşkuyla alkışlandı.

Düzeltme

57. sayımızın 2. sayfasındaki "Faşist Diktatörlüğün Kürdistan'daki Terörünü Durduralım" başlıklı yazımın 6. sütunun 2. paragrafı şöyle devam edecektir. "NATO çevreleri, Türkiye'ye karşı sürekli bir 'dış saldırı'dan söz ederek, kendi saldırgan planları çerçevesinde Türkiye Kürdistanı'nı silah deposu haline çeviriyorlar. Aynı plan çerçevesinde halkımızın Ulusal Demokratik Halk Devrimi mücadelesini boğmak için sömürgeci devletlere olan desteklerini arttırıyorlar."

Yazımın bu bölümü yanlışlıkla 22. sayfanın 3. sütununa alınmıştır.

Düzeltir özür dileriz.

ARMANC

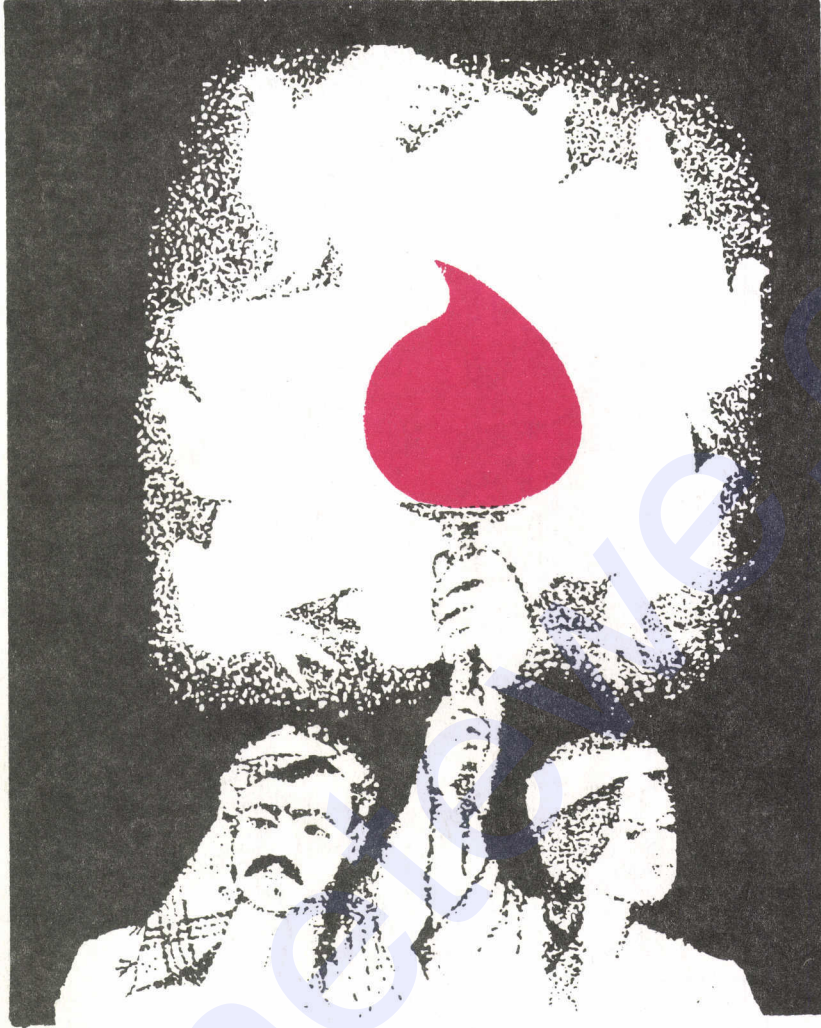
oku, okut!

yazı ve

haberle

güçlendir!

NEWROZ

- Feqiye Teyra
(Nizamettin Ariç)
- Kulilek
- Ruken
- Reber
- Folklore Gruppen

- Cwan
- Begi
- Diyar
- Cotkar
- Film
- Griechische Tanzgruppe

Fest des kurdischen Widerstandes für Unabhängigkeit und Freiheit

2.3.'85

Stadthalle Hannover
(Glashalle)

17.30 – 23.00 Uhr

16.3.'85

Hansagymnasium
Hansaring 56, 5 Köln 1

17.00 – 24.00 Uhr

KKDK

*Federasyona Komelên Karkerên Demokratên Kurdistan.
Kurdistan Demokrat İşçi Dernekleri Federasyonu.
Die Föderation der Demokratischen Arbeitervereine Kurdistans.*

ARMANC

MONTHLY KURDISH MAGASINE / MÅNATLIG KURDISK TIDSKRIFT

ADRESS: ARMANC: Tunnelgatan 14-2tr 111 37 Stockholm-Sweden Tel:08/10 12 89

Ans-Utgv(Xwedi) : YKDK (Kurdiska Demokratiska Arbetarunionen)

Price:(buha) : 7,5 kr / 2 Dm / 50 TL.

Abone : 90 Kronor/kr / year / sal / - POSTGIRO:82 48 58-5

ISSN: 0348-7985